Пралетарыі ўсіх краёў, злучайцеся!

КОШТ НУМАРУ 4 кап.

# Савецкая Беларусь

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: МЕНСК, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).

ТЭЛЕФОНЫ: Рэдакцыі—№ 478. Рэдактара—№ 769.

Матар'ял прымаецца—з 9-й да 3½ гадз.

Навыкарыстаныя рукапісы назад аўтарам не варачаюцца.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса. Тэлефон № 244. (2-гі Дом Саветаў).

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА: [illegible] 6 м. — 4 р. — к. 1 год — 7 р. — к. Зьмена адрасу: іншагародняя—20 к. мясцовыя—10 к.

ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ: [illegible] За радок нанпарэлі перад тэкстам 1 р. 50 к. Сьпешныя на 50 проц. даражэй. Звыш тарыфу бярэцца 10 проц. налогу.

ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ: [illegible] Беспрацоўн. і чырвонаармейцы за дакумант 15 [illegible] За кожны дадатковы 5 [illegible] Публікацыі ЗАГС'—3 руб.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА ў канторы газэты, ва ўсіх аддзяленьнях Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва і ва ўсіх пашт.-тэл. канторах.

АБВЕСТКІ ПРЫМАЮЦЦА канторай газэты: Менск, рог Ленінскай і Карла Маркса (2-гі дом Саветаў).

8 ГОД ВЫДАНЬНЯ — ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА. — № 267 (2159) Пятніца, 25-га лістапада 1927 г.

## НЯЎХІЛЬНА І ЎПЭЎНЕНА НАПЕРАД.

XI-ты Зьезд КП(б)Б заслухаў даклад т. Кнорына аб дзейнасьці ЦК КП(б)Б за час, прайшоўшы з X-га зьезду. [illegible]

*Наша задача складаецца ў тым, каб* [illegible] *Наша задача складаецца ў тым, каб кожны пралетары разумеў, што сацыялістычнае будаўніцтва* [illegible] *абараняць тое, што мы будуем.*

## ТАВ. САХАЦКІ ПАД ПАГРОЗАЮ АРЫШТУ.

ВАРШАВА, 23-XI. [illegible]

### Забойства правакатара.

ВАРШАВА, 21-11. [illegible]

### СЬМЕРЦЬ ПІСЬМЕНЬНІКА С. ПШЫБЫШЭЎСКАГА.

ВАРШАВА, 23-XI. [illegible]

### 3 ПОСЛЫ ПОЛЬСКАГА СОЙМУ ПАД СУДОМ.

[illegible]

## Прыдушэньне калёрадзкае стачкі.

### КАМУНІСТЫЧНЫЯ ДЭМАНСТРАЦЫІ ПРАТЭСТУ ПА ЎСЕЙ АМЭРЫЦЫ.

НЬЮ-ЁРК, 23-XI. [illegible]

## Фронт Лацінскае Амэрыкі проці Злучаных Штатаў.

НЬЮ-ЁРК, 23-XI. [illegible]

## Сусьветны кангрэс „Міжрабпому“.

БЭРЛІН. [illegible]

### Новы ЦК „Міжрабпому“.

БЭРЛІН. [illegible]

## Яшчэ аб франкфурцкай афэры з чырвонцамі.

### ГРУЗІНСКАЯ БЕЛАЭМІГРАЦЫЯ ДУМАЕ „ЗАСТУПІЦЦА“ ЗА ДЭТЭРДЫНГА

БЭРЛІН, 23-XI. [illegible]

## Справа аб тулёнскіх падзеях „пад сукном“.

ПАРЫЖ, 23-XI. [illegible]

# Адзінства партыі да XV зьезду забясьпечана

МАСКОЎСКАЯ ГУБПАРТКАНФЭРЭНЦЫЯ АДНАЗГОДНА ЎХВАЛІЛА ПАЛІТЫКУ ЦК.—КАНФЭРЭНЦЫЯ ПАТРАБУЕ АЧЫСЬЦІЦЬ ПАРТЫЮ АД ТРАЦКІСТАЎ.

## МАСКОЎСКАЯ ГУБПАРТКАНФЭРЭНЦЫЯ АБ УНУТРЫПАРТЫЙНЫМ СТАНОВІШЧЫ.

### *Рэзалюцыя па дакладу ЦК.*

16-ая маскоўская губпартканфэрэнцыя адабрае як палітычную, так і арганізацыйную дзейнасьць ЦК. Адзначаючы ролю палітыкі ЦК у справе ўзмацненьня волі міжнароднага пралетарыяту ў барацьбе з капіталам, канфэрэнцыя адзначае ўпяршыню з часу заснаваньня Камінтэрну, што ў нас зроблена спроба ўтварыць міжнародную фракцыю барацьбы проці палітыкі Камінтэрну, руйнаваньня яго радоў. Гэтая спроба, на чале якое была трацкісцкая апазіцыя, пацярпела поўнае крушэньне.

Канфэрэнцыя лічыць, што хлусьлівыя даносы апазіцыі сусьветнай буржуазеі аб гатоўнасьці нібыта нашае партыі і савецкае ўлады адмовіцца ад манаполіі замежнага гандлю, а таксама ад дапамогі росту нацыянальна-вызваленчых рухаў, зьяўляюцца толькі прыкрыцьцём адступленьня апазіцыі перад міжнароднымі цяжкасьцямі, найбольш яскравым выяўленьнем яе рэнегацтва.

Канфэрэнцыя цалкам адабрае напрамак далейшага гаспадарчага будаўніцтва, намечаны ў дырэктывах да складаньня 5-цігадовага гаспадарчага пляну і пададзены ЦК да XV партыйнага зьезду.

Канфэрэнцыя цалкам адабрае пастанову ЦК аб паступовым пераходзе на 7-мігадзінны працоўны дзень.

Канфэрэнцыя цалкам далучаецца да тэзісаў ЦК аб працы ча вёсцы і ўхваляе мерапрыёмствы, намечаныя ЦК для паглыбленьня сацыялістычнага будаўніцтва ў вёсцы, павялічэньня пляновага разьвіцьця пралетарскага гораду і сялянскае гаспадаркі.

Канфэрэнцыя цалкам адабрае пастановы, якія ЦК ухваляў у адносінах да трацкісцкае апазіцыі. Канфэрэнцыя лічыць, што адыход апазіцыі ад партыі выявіўся не толькі ў адыходзе яе ад ленінскае тактыкі, але і ў рэвізіі асноўных пунктаў праграмы нашае партыі. Апазіцыя робіцца зброяй „трэцяе сілы“. Канфэрэнцыя лічыць, што ЦК выказаў выключную цярплівасьць у дачыненьні да апазіцыі, якая прайшла шлях ад утварэньня ўнутрыпартыйнае фракцыі да адкрытае антысавецкае працы.

Канфэрэнцыя цалкам далучаецца да пастановы ЦК і ЦКК аб выключэньні Зіноўева і Троцкага з партыі, выключэньня апазіцыянэраў з ЦК і ЦКК.

Канфэрэнцыя выказвае ўпэўненасьць, што XV зьезд прызнае несумесьцімасьць пабыту ў партыі з прыналежнасьцю да трацкісцкае апазіцыі.

* * *

На ранішнім і вячэрнім пасяджэньні канфэрэнцыі адбываліся спрэчкі па дакладзе МК. У спрэчках выступіў Сталін.

## Яшчэ больш увагі абароне СССР.

### *Заключнае слова Бухарына на маскоўскай губпартканфэрэнцыі.*

У пачатку Бухарын спыніўся на міжнародным пытаньні.

Новае тут,—сказаў ён,—у абвастрэньні адносін між Польшчаю і Літвою, між якімі насьпявае канфлікт. Польшча наладжвае наступ на Літву і мае на мэце арганізаваць вунію (аб'яднаньне) непасрэдна пад пратэктаратам Пілсудзкага. Такое аб'яднаньне азначала-б пашырэньне плацдарму проці СССР. Гэтыя крокі польскага ўраду азначаюць першыя крокі буйнага абхвату наступу на СССР. З гэтае прычыны ўвага ўсяго краю павінна быць прыкута да абароназдольнасьці СССР.

Пераходзячы да пытаньня аб адносінах да Францыі, Бухарын дае адказ выступаўшаму ў спрэчках па яго дакладзе Ракоўскаму. Рэакцыйныя колы Францыі, кажа Бухарын, дамагаліся разрыву з намі. Разрыў азначаў-бы для нас эканамічную і палітычную шкоду, таксама, як і абвастрэньне ваеннае небясьпекі. Францускі ўрад завастрыў пытаньне з Ракоўскім. Мы не жадаем разрыву з-за асобы Ракоўскага і ўхіліліся ад разрыву.

Далей Бухарын спыняецца на выступленьні Каменева.

Якое палітычнае слова чулі мы ад лідэра аб'яднанага апазіцыйнага блёку—Каменева?—пытае Бухарын. Ці сказаў ён хоць адно слова пра тэрмідарыянства, перараджэньне, аб чым галосіць апазіцыя?

Ён гаварыў пра што хочаце, толькі не пра гэта. Так нельга сябе трымаць,—кажа Бухарын,—гэта палітычна бяссумленна. Каменеў або палахлівы, або палітычны жулік.

Далей, разьбіраючы пагляды апазіцыі аб сялянскім пытаньні, Бухарын характарызуе „напрамак“ апазіцыйных правадыроў Троцкага і Зіноўева ў гэтым пытаньні, якія ад адной крайнасьці рынуліся ў другую.

Наконіт маніфэсту Бухарын зазначае: „Апазіцыянэры кажуць, што абвясьцілі 7-мігадзінны працоўны дзень у той час, як раней заўлялі аб адсутнасьці сродкаў. Так,—кажа Бухарын,—у нас няма сродкаў для вострага павялічэньня заработку, але ёсьць цьвёрды курс на паступовае павялічэньне ўзроўню заработку рабочых. 7-мігадзінны працоўны дзень мы ўводзім не як падачку рабочым, але як адну з галоўных прылад рацыяналізацыі вытворчасьці.

Нарэшце Бухарын кажа: „Апазіцыянэры абвінавачваюць нас, што мы ўкралі іх плятформу. Гэта ня так. Але калі-б гэта было так, дык навошта наладжваць дэманстрацыі, варожыя партыі. Тут Каменеў гаварыў пра катастрофу. Што гэта азначае? Яны пагражаюць нам? Калі яны памкнуцца выклікаць катастрофу, дык і мокрага месца ад іх не застанецца“ (бурныя воплескі).

## Зьезд КП(б)У рашуча асудзіў апазіцыю.

ХАРКАЎ. Заслухаўшы справаздачныя даклады ЦК і ЦКК УсеКП, X зьезд КП(б)Украіны поўнасьцю ўхваляе цьвёрды ленінскі палітычны напрамак ЦК і ЦКК УсеКП.

З асаблівым здаваленьнем зьезд адзначае рашучыя захады, ухваленыя ЦК і ЦКК УсеКП па ахове ленінскага адзінства партыі проці фракцыйна-раскольніцкае працы трацкісцкае-меншавіцкае апазіцыі, проці яе антысавецкіх выступленьняў.

Зьезд цалкам адабрае выключэньне з партыі правадыроў апазіцыйнага блёку Троцкага і Зіноўева.

## 9.000 новых партыйцаў па Маскве.

МАСКВА. Водлуг даных УсеКП(б), да 23-га лістапада ўключна па Маскве і губэрні рабочыя і работніцы падалі 8.833 заявы аб прыёме ў партыю.

## Высокастаўлены падманшчык.

### Лічбы вайсковых сіл Англіі і СССР па «падрахунках» міністра Эванса.

ЛЁНДАН, 21-XI. У гутарцы з прадстаўнікамі друку, ангельскі вайсковы міністр Вартынгтон-Эванс выступіў проці прыведзенага нядаўна ў прэсе Лёйд Джорджам і лёрдам Ратэрнірам падрахунку ўзброеных сіл у Эўропе. Ён спрабаваў высьмеяць сьцьверджаньне Лёйд Джорджа, што эўрапейскія дзяржавы маюць у агульным ліку 10 міліёнаў салдат. Паводле слоў Вартынгтон-Эванса, «аўтарытэтныя данныя паказваюць, што ў Эўропе ў сучасны момант знаходзіцца пад зброяю тры міліёны 552 тысячы чал., у тым ліку 1.124.000—у СССР».

«Выдаткі Англіі на армію,—гаворыць далей вайсковы міністр,—якія ў 1921 годзе складалі 82 міліёны фунт. стэрлінгаў, зьнізіліся ў 1927 годзе да 41 міліёну фунт. стэрлінгаў, тады, як выдаткі на Чырвоную армію, якія складалі ў 1924-25 г. 43 міліёны фунт. стэрлінгаў, узрасьлі ў 1926-27 годзе да 67 міліёнаў фунт. стэрлінгаў».

Лёрд Ратэрнір, у адказ на гэтую заяву Вартынгтон-Эванса зазначае, што Лёйд Джордж нават недаацаніў агульнае колькасьці эўрапейскіх вайсковых сіл, бо ў Эўропе маецца ня менш 20 міліёнаў чалавек, навучаных вайсковай справе, а ў эўрапейскіх арсэналах ёсьць досыць вайсковых матар'ялаў для ўсёй гэтай чалавечай масы».

УВАГА. Адносна прыведзеных Вартынгтон-Эвансам у яго гутарцы з прадстаўнікамі друку лічбовых даных аб колькасьці Чырвонае арміі і аб вайсковых выдатках СССР і Англіі, прадстаўнік ТАСС атрымаў з кампэтэнтных крыніц наступныя растлумачэньні: весткі Вартынгтон-Эванса груба перабольшваюць сапраўднасьць. Колькасьць Чырвонае арміі (уключаючы сюды і ўвесь асабовы склад марскога і паветранага Чырвонага флёту) складае 562 тыс. чал. Гэта добра вядома і ў Англіі, і наогул гэта досыць добра ведаюць усе зацікаўленыя ўстановы і асобы за межамі.

Што-ж датычыць вайсковых выдаткаў у СССР, дык весткі Вартынгтон-Эванса ня зусім дакладныя. На справе ў 1924-25 годзе СССР выдаваў на вайсковыя патрэбы 420 міліёнаў руб., а ў 1926-27 годзе—634 міліёны руб.

Аднак, неабходна адзначыць, што наш вайсковы бюджэт у 1926-27 годзе складае толькі 40 проц. вайсковых выдаткаў царскага ўраду ў 1913 годзе.

Між тым, ангельскія вайсковыя выдаткі, якія ў 1913 годзе складалі 860 міліёнаў залатых руб., у 1927 годзе ўзрасьлі да 1115 міліёнаў залатых руб., г. зн. складаюць амаль 130 проц. выдаткаў 1913 г. Весткі аб вайсковых выдатках Англіі, якія дае Эванс, такім чынам, груба ашукваюць грамадзкую думку ўсяго сьвету: у паказаную ім лічбу 41 міліёнаў фун. стэрлінгаў не ўвайшлі вялізэзныя выдаткі на марскі і паветраны флёт і некаторыя іншыя вайсковыя выдаткі.

Вельмі характэрна ніжэйнаступная спраўка, якая пацьвярджае, што рост вайсковых выдаткаў СССР адстае ад росту агульнадзяржаўнага бюджэту: у 1924-25 годзе рост агульнадзяржаўнага бюджэту СССР склаў 26,5 проц., а рост вайсковага бюджэту—10 проц. У 1926-27 годзе рост агульнадзяржаўнага бюджэту СССР склаў 29,7 проц., а рост вайсковага бюджэту—17 проц. Удзельная вага бюджэту вайсковага ведамства ў агульнадзяржаўным бюджэце нават зьнізілася. У 1924-25 годзе вайсковыя выдаткі складалі 14 проц. агульнага дзяржаўнага бюджэту, у 1926-27 г.—12,7 проц. Між тым, нашы суседзі выдаюць на вайсковыя патрэбы значна больш — 20—30 проц. дзяржаўнага бюджэту“.

## Літва на ваенным стане.

Ваенны стан, аглошаны ўрадам Вальдэмараса ў верасьні г. г., ня толькі ня зьнесен, як запэўняў урад, але яшчэ ў некаторых акругах—у прыватнасьці на польска-літоўскім і пруска-літоўскім пагранічах завостран шэрагам розных прыказаў, якія цяжка адбіваюцца на грамадзкім жыцьці.

### Урад проці эміграцыі.

Літоўскае міністэрства ўнутраных спраў выдала загад, каб з кожнага, хто выяжджае за межы Літвы, набіраўся заклад ад 1000 да 5000 літаў (літ прыблізна 20 кап.). Заклад гэты канфіскуецца, калі даная асоба ня вернецца ў працягу вызначанага тэрміну ў Літву.

### Прысуд таўрогенскаму камэнданту.

Камэндант г. Таўрогена палкоўнік Ігнатавічус прысуджан па абвінавачаньні ў бясчыннасьці ў часе паўстаньня на 8 месяцаў астрогу.

### Працэс палякаў у Літве.

„Дзеньнік Віл.“ паведамляе, што 19 лістапада адбыўся ў Коўні працэс проці 12 членаў польскага т-ва „Паходня“. Іх абвінавачвалі ў тым, што яны навучалі дзяцей і тлумачылі ім, што Вільня зьяўляецца польскім горадам, дзе зусім няма ліцьвіноў і г. д. Тры абвінавачаныя прысуджаны на 5 гадоў катаргі, рэшта насаджана ў канцэнтрацыйны лягер на 1 год.

### Літоўскія эсдэкі.

ЦВК літоўскіх эсдэкаў паведамляе, што літоўскія эсдэкі, якія бралі ўдзел у кангрэсе літоўскіх эмігрантаў у Рызе, не атрымалі ніякіх дырэктыў ад партыі, дзеля чаго партыя ня можа несьці адказнасьці за выступленьні яе членаў на гэтым зьезьдзе.

## Цьвердалобыя дамагаюцца „адшкадаваньня“ быўш. расейскіх крэдытораў.

### Запытаньне ў палаце вобшчын.

ЛЁНДАН, 23-XI. Агенцтва Рэйтэра паведамляе: „На пасяджэньні палаты вобшчын дэпутат Хольбрук (кансэрватар) задаў такое запытаньне прэм'еру: „Ці лічыць урад магчымым, каб дапамагчы тым ангельскім трымацелям расейскіх каштоўных папер, якія абядпелі ў зьвязку з адмоваю савецкага ўраду прызнаць свае абавязацельствы па гэтых паперах; ці думае імпэрскі ўрад пайсьці насустрач трымацелям і выдаць ім у пазыку сумы ў разьмеры 20 проц. наміналу папер, з тым, што паперы дэпануюцца ў дзяржаўным скарбе, а гэтыя авансы варочаюцца назад з працэнтамі тады, калі расейская ўлада прызнае свае абавязацельствы ў адносінах да чужаземных трымацеляў“.

Таварыш міністра фінансаў Самюэль адказаў на запытаньне Хольбрука адмоўна, дадаўшы: „Зразумела, што ня можа быць і гутаркі аб тым, каб зварочвацца да парляманту з просьбаю ратаваць выдачу грошай на падобныя мэты“ (воплескі на лаўках рабочае партыі).

Хольбрук: „Калі гэта было зроблена ў Нямеччыне, дык чаму гэта ня можа быць зроблена тут?“.

Самюэль: „Падобныя ўчынкі былі-б вельмі не дзелавымі. Расейскія каштоўныя паперы на намінальную суму 100 фунтаў стэрлінгаў каштуюць зараз блізка 4-х фунтаў стэрлінгаў і даваць пад іх аванс у разьмеры 20-ці фунтаў стэрлінгаў было-б нездзелавым здзелкам, бо павялічыла-б каштоўнасьць гэтых папер“.

Сябра рабочае партыі Брукензн задаў запытаньне: „Колькі трымацеляў гэтых папер атрымліваюць дапамогу па беднасьці?“ (воплескі на лаўках рабочае партыі).

Сябра рабочае партыі Пэлінг задаў запытаньне: „А як справа з дапамогаю жыхарству, якое абяднела ў выніку дзейнасьці нашага ўраду?“ (воплескі на лаўках рабочае партыі).

На гэтае запытаньне адказу ня дадзена. Адказваючы на іншыя запытаньні, міністр замежных спраў Чэмбэрлен заявіў, што ў апошні час расейскі ўрад не зрабіў ніякіх прапаноў наконт аднаўленьня гандлёвых зносін“.

## Латвійска-эстонская вунія не адбылася.

РЭВЕЛЬ, 22-11. Газэта «Ваба Маа» паведамляе, што латвійска-эстонская канфэрэнцыя аб мытнай вуніі не дала ніякіх вынікаў. Латвійская дэлегацыя выехала ў Рыгу.

### Дзейнасьць белаэмігрантаў у Эстоніі.

РЭВЕЛЬ. Згодна пастановы эстонскага міністэрства ўнутраных спраў, расейскія эмігранты Байкоў, Шатнеў і Лупатава, а таксама эстонскія грамадзяне Маршалаў і Гансон высылаюцца з раёнаў, якія знаходзяцца на ваенным становішчы. Апроч таго, расейскі эмігрант Васільлеў высылаецца з Эстоніі. Усе яны абвінавачваюцца ў тым, што „сваёю дзейнасьцю пагражалі грамадзкаму спакою“.

## «САЦЫЯЛДЭМАКРАТАС» АБ РЫСКІМ ЗЬЕЗЬДЗЕ.

Газэта латвійскіх сацыял-дэмакратаў «Сацыялдэмакратас» сьцьвярджае, што «сьляпая» палітыка літоўскіх сацыялістаў накіроўваецца напросту да вайны над Балтыкай, якая пагражае Літве утратай незалежнасьці. Пасьледзтвы гэтай вайны могуць быць згубнымі і для Латвіі. У момант выбуху вайны і эвэнтуальнай інтэрвэнцыі Польшчы Нямеччына можа заняць Клайпэду.

## Перамога Алёхіна.

БУЭНОС-АЙРЭС, 23-XI. Адкладзеную 32-ю партыю выйграў Алёхін пасьля 63 ходаў. Становішча матчу—плюс 5, мінус 3, нічыіх 24 на карысьць Алёхіна.

## Стачка мэталёўцаў Саарскае вобласьці.

БЭРЛІН, 23-XI. Забастоўка рабочых мэталістаў у Саарскай вобласьці выклікана канфліктам з-за заработку. Лідэры рэфармісцкіх прафсаюзаў выступалі за ўхвалу трацейскае пастановы, прадугледжваючае павышэньне заработку толькі на 3 проц. ЗАБАСТОВАЧНЫ РУХ, ЗНАХОДЗІЦЦА ПАД МОЦНЫМ УПЛЫВАМ КАМУНІСТАЎ.

## Адстаўка эстонскага ўраду.

РЭВЕЛЬ. Урад падаў парляманту прапанову надаць парляманцкай камісіі па пытаньні аб іпатэчным банку двохтыднёвы тэрмін. Прапанова адхілена большасьцю 48-мі проці 36-ці. Урад падаўся ў адстаўку.

# XI ЗЬЕЗД КП(б)Б.

## ХРОНІКА ЗЬЕЗДУ.

### *3-ці дзень.*

### Ранішняе пасяджэньне.

Зьезд заслухаў заключнае слова тав. Сулімава аб дзейнасьці ЦК УсеКП(б) і ўхваліў рэзалюцыі па дакладу ЦК і ЦКК УсеКП(б). Абедзьве рэзалюцыі ўхвалены аднагалосна.

Ніводнага дэлегата супроць, ніводнага ўстрымаўшагася,—вось як XI зьезд КП(б)Б адказаў на ўсе спробы апазіцыі заваяваць сабе прыхільнікаў у кампартыі Беларусі.

Пасьля зацьверджаньня рэзалюцый з вялізарнай справаздачай аб працы ЦК КП(б)Б выступіў тав. Кнорын. З напружанай увагай, у працягу 2 з палов. гадзін зьезд слухаў т. Кнорына, які падрабязна спыніўся на эканамічных і культурных дасягненьнях нашай партыі і рэспублікі.

Канец дакладу тав. Кнорына быў перанесен на вячэрняе пасяджэньне.

### Вячэрняе пасяджэньне.

Тав. Кнорын закончыў свой даклад, дзе закрануў пытаньні нацпалітыкі, Заходняй Беларусі і ўнутрыпартыйныя.

У працягу вячэрняга пасяджэньня зьезд віталі тав. Уцэха—ад імя Менскай арганізацыі камсамолу. Больш 80 камсамольцаў з 60 сьцягамі прышлі запэўніць партыю ў тым, што камсамол заўсёды будзе на варце ленінізму і што апазіцыя сабе прыхільнікаў у камсамоле не знайшла.

Камсамольская дэманстрацыя зрабіла на дэлегатаў моцнае ўражаньне.

Камсамольцам адказваў тав. Фабрыцыус.

Ад імя Аб'яднанай Беларускай Вайсковай Школы выступіў т. Пятрушынскі, які ад імя бурсантаў запэўніў зьезд, што па першаму загаду партыі гарматы і кулямёты Чырвонай арміі зайграюць гэткую мэлёдыю, што сусьветная буржуазея сабе на гэтым сьвеце мейсца ня знойдзе.

Ад імя 7-май Самарскай дывізіі выступілі т. т. Маслаў і Сабезьян. Апошні гаварыў пакаўкаску.

Т. т. Лаўрыскаў і Місько ад імя рабочых і служачых Асінбуду перадалі зьезду абяцаньне будаўнікоў закончыць будаўніцтва чарговай цьвярдыні сацыялізму ў час, вызначаны ўрадам.

Труба пастуха абвяшчае, што зьезд прышла вітаць дэлегацыя батрацтва, ад якіх выступіў тав. Яцкевіч. Батракі перадалі т. Кнорыну пугу, каб партыя ёю прагнала ўсіх апазіцыянэраў і ўсіх тых, хто перашкаджае нам будаваць сацыялізм.

Адзінай стылёвай калёнай прышла на зьезд дэлегацыя пагранічных і ўнутраных войск ДПУ з 12 сьцягамі. Шчыльна адзін да аднаго, адзінай маналітнай сьцяной яны сталі на трыбуне, сымбалізуючы гэтым сілу і аднальітнасьць нашай Чырвонай варты. Тав. Панамароў ад імя войск ДПУ абяцаў зьезду моцна стаяць на варце заваёў Кастрычніка.

* * *

Заўтра зранку даклад рэвізійнай камісіі ЦК КПБ.

Працяг глядзі на 2-й стар.

# У Саюзе ССР.

## Задачы сёлетняе перавыбарчае кампаніі.

### Абежнік прэзыдыуму ЦВК СССР.

МАСКВА. Прэзыдыум ЦВК Саюзу зварочваецца да ўсіх ЦВК саюзных рэспублік з абежным лістам аб перавыбарах саветаў у 1927-28 г. У лісьце зазначана, што перавыбары павінны быць накіраваны ў напрамку павялічэньня актыўнасьці ўсіх працоўных, узмацненьня кіруючае ролі ў саветах пралетарыяту, яшчэ большага замацаваньня бядняцка-серадняцкага саюзу, большага ўцягненьня батрацтва, поўнага адмежаваньня кулакоў, далейшага ажыўленьня саветаў, а таксама згрупаваньня ўвагі працоўных на задачах абароны краю, яго індустрыялізацыі і рашучае барацьбы за палепшаньне дзяржаўнага пляновага апарату.

Са згоды з ЦВК саюзных рэспублік устанаўляюцца такія тэрміны перавыбараў гарадзкіх саветаў, валасных (раёнаых), павятовых (акруговых), губэрскіх (абласных) і краявых зьездаў саветаў: РСФСР, УССР і БССР—са студзеня да красавіка 1928 г. уключна, ЗСФСР—са сьнежня 1927 году да лютага 1928 г. уключна, ТССР, а таксама УзбССР—з сьнежня да сакавіка ўключна.

Падрыхтоўка да перавыбараў павінна быць распачата зараз-жа. Асаблівую ўвагу належыць зьвярнуць на справаздачнасьць дэпутатаў перад выбаршчыкамі, а таксама на ўцягненьне ў кампанію грамадзкіх арганізацый, прафсаюзаў, УсеЛКСМ, таварыстваў узаемадапамогі, незаможных сялян і інш. Аднэй з галоўных задач павінна быць таксама поўнае абслугоўваньне нацыянальных меншасьцяў. Работніцы і сялянкі павінны быць шырока ўцягнуты ў працу ў перадвыбарчы перыяд, а таксама ў часе самых выбараў.

Прэзыдыум ЦВК Саюзу зварочвае асаблівую ўвагу на патрэбу як мага больш уцягнуць беднату, батрацтва і жанчын, якія слаба ўдзельнічалі ў мінулых перавыбарах саветаў.

## ПАКІДАЮЦЬ АПАЗІЦЫЮ.

ЖЫТОМІР, 21-XI. Два выдатных мясцовых апазіцыянэры падалі заяву аб выхадзе з радоў апазіцыі.

## РАСТРЭЛ ЗА ЗАБОЙСТВА РАБКОРА.

АРХАНГЕЛЬСК. Справа аб забойстве на станцыі Плесецкай рабкора Катракова скончана. Забойца Новікаў засуджан да вышэйшае меры сацыяльнае абароны—растрэлу, прычым пастаноўлена хадайнічаць перад Усерасейскім ЦВК аб непрыстасаваньні ў адносінах да яго амністыі.

### Сьмерць т. Батурына.

ЛІВАДЫЯ. У Лівадыі пасьля цяжкае хваробы памёр стары бальшавік Батурын.

### Украінскі цукар.

ХАРКАЎ, 21-XI. На 12-га лістапада украінскія цукровыя заводы выпрацавалі блізка 6-ці з паловаю міліёнаў цэнтнэраў цукру.

## Нячуваны шторм на Чорным моры.

### Загінуў італьянскі параход «Майя»

НОВАРАСЕЙСК. 23-га лістапада ўночы пачаўся шторм вялізнае моцы, разам з норд-остам і марозам. У бухце сарваўся з якару вялізны італьянскі параход „Майя“, які адкінула да гарадзкое узьбярэжнае, дзе „Майя“ пацярпела аварыю.

Недалёка Туапсэ загінулі парусныя судны. Каманда выратавана.

### Штучны кавучук.

ЛЕНІНГРАД. Дырэктар «Красного Треугольника» паведаміў, што заводу ўдалося атрымаць у лябараторным абхваце штучны кавучук. Вопыты паказалі, што выраб штучнага кавучуку можа быць у далейшым арганізаваны ў заводзкім абхваце.

### Поўнае зацьменьне месяца.

ЛЕНІНГРАД. 8-га сьнежня на ўсім Саюзе будзе відаць поўнае зацьменьне месяца, якое пачнецца ў 18 гадз. 55 хвілін.

# У АПОШНІ ЧАС

(Атрымана а 1-й гадз. уночы).

## XVI МАСКОЎСКАЯ ГУБПАРТКАНФЭРЭНЦЫЯ.

МАСКВА, 24-XI. На ранішнім пасяджэньні Маскоўскай губпартканфэрэнцыі 24 лістапада пягнуліся спрэчкі па справаздачы Маскоўскага Камітэту. Старшыня МГСПС т. Міхайлаў адзначыў вялікі скачок наперад у адносінах матар'яльнага становішча рабочых. Поплеч з агульнымі дасягненьнямі, ён зазначае, аднак, шмат дробных недахватаў у бытавым абслужваньні рабочых. У сталовых, лазьнях і пральнях ваўважваецца бруд, неахайнасьць і інш. недахваты. Гэтыя недахваты можна зьнішчыць, трэба толькі ўзяцца за справу. Ёсьць таксама недахваты ва ўмовах працы на фабрыках і заводах. Нягледзячы на агульнае палепшаньне ў пастаноўцы аховы працы, у гэтай галіне ёсьць яшчэ такія недахваты, якія дрэнна адбіваюцца на вытворчасьці працы. Тав. Міхайлаў завастрае ўвагу на пытаньні аб клюбным будаўніцтве і фізкультуры. Па яго думцы, партактыў мала займаецца фізычнай культурай. Між тым, фізкультура магла-б даць парт'актыву больш энэргіі для грамадзкай працы.

Тав. Кузьняцоў (Замасквараччча) зварочвае ўвагу на нераўнамернасьць росту партыі ў розных ячэйках. Гэтага трэба пазбавіцца больш пляновай працай па ўцягненьню ў партыю рабочых ад станка.

Сакратар МК УЛКСМ тав. Косараў зазначыў узрост палітычнай актыўнасьці камсамольцаў і беспартыйнай рабочай моладзі.

З вялікай увагай канфэрэнцыя выслухала заключ. слова тав. Угланава, які даў задавальняючыя адказы на ўсе пытаньні, закранутыя ў спрэчках і запісках.

У канцы ранішняга пасяджэньня канфэрэнцыю віталі рабочыя фабрыкі «Красное Знамя» і заводу „Борец“. Канфэрэнцыя заслухала таксама прывітаньне Лебядзінскага, які выступаў ад імя фэдэрацыі савецкіх пісьменьнікаў.

Па дакладу тав. Угланава аднагалосна ўхвалена рэзалюцыя якая адабрывае працу Маскоўскага Камітэту.

## АБАРАНІЦЕЛЬНЫ САЮЗ МІЖ ІТАЛІЯЙ І АЛБАНІЯЙ.

РЫМ, 24-XI. 22 лістапада у Тыране падпісан угавор аб абараніцельным саюзе між Італіяй і Албаніяй.

## ПАДЗЕМНЫЯ ШТУРШКІ Ў ЛЕНІНАКАНЕ.

ЛЕНІНАКАН, 24-XI. 23 лістапада ў 21 гадз. 50 м. і 24 лістапада ў 8 гадзін раніцы адчуваліся значныя падземныя штуршкі.

# Даклад тав. ЛЕБЕДЗЯ аб дзейнасьці ЦКК УсеКП(б) і РСІ СССР на XI зьезьдзе КПБ.

Таварышы, ад імя Цэнтральнай Кантрольнай Камісіі прынашу вам братэрскае бальшавіцкае прывітаньне.

Ідэя, укладзеная Ленінам у ЦКК складалася з таго, каб партыя мела свой выбарны орган, які-б стаяў на варце яе Ленінскага адзінства. Таму дазвольце мне падаць вам справаздачу аб тым, як мы гэты абавязак выканалі за два гады—ад XIV да XV зьезду партыі. Я буду ставіць пытаньні партыйнага жыцьця, галоўным чынам, з арганізацыйнага боку, бо з прынцыпова-палітычнага пункту гледжаньня ўжо падаў вам справаздачу тав. Сулімаў. Некалькі папярэдніх заўваг адносна ролі ЦКК і адносін апазіцыі да яе. Вы ведаеце, што за апошні час унутры партыі гуляе пікчэмная апазіцыйная тэорыйка аб тым, што ЦКК водлуг ідэі Леніна павінна быць нечым аб'ектыўным, незалежным, самастойным ад Цэнтральнага Камітэту партыі. Праўда, у складзе Цэнтральнай Кантрольнай Камісіі з 160 чалавек знайшоўся толькі адзін, што папаў на гэту вудачку, гэта буфарыст Шклоўскі, які паверыў, што сапраўды ЦКК—гэта якоесьці бясформеннае цеста, якое павінна гнуцца туды, куды хочацца тым ці іншым групам партыі. На справе-ж ЦКК, маючы сваёй спэцыяльнай задачай захоўваць адзінства партыі, павінна гэта праводзіць на падставе сьцісла вызначаных ленінскіх поглядаў. Вось чаму мы ў сваёй працы былі за адно з Цэнтральным Камітэтам партыі пры вырашэньні ўсіх кардынальных партыйных пытаньняў, у тым ліку і пры вырашэньні пытаньня як адбіць атаку апазіцыі на адзінства партыі. Вось чаму другая тэорыйка апазіцыі, што ЦКК зьяўляецца дубінкаю ў руках Цэнтральнага Камітэту партыі, у руках Сталіна—ня што іншае, як злосьць зарваўшайся групкі правадыроў, якія (як Зіноўеў і Каменеў) у свой час спрабавалі выкарыстаць ЦКК іменна як дубінку, але ў руках усёй партыі. Але мы дубінкай білі па апазіцыі адпаведна яе пагласьці ў атаках на партыю, будзем біць далей, і наша Цэнтральная Кантрольная Камісія, якую вы абярыцё на XV зьезьдзе партыі, іншага шляху ня знойдзе, бо іншага шляху для ЦКК няма.

## Першая атака апазіцыі ў Ленінградзе.

Першая атака, якую апазіцыя спрабавала павесьці на партыю, гэта была, як вы ведаеце, у Ленінградзе. Ленінскі атрад нашай партыі толькі ў нязначнай сваёй частцы падпаў пад уплыў правадыроў, і гэта атака была адбіта.

ЦКК у той пэрыяд да ліпнёўскага пленуму ЦК і ЦКК рабіла захады супроць апазіцыянэраў, якія дэзарганізоўвалі ленінградзкую арганізацыю. Я напомню вам імёны т. т. Навумава, Сафарава, Матвеева, Сяргеева — цэлы шэраг буйных і дробных ленінградзкіх апазіцыянэраў, якіх мы запрасілі ў ЦКК, гадзінамі і днямі гаварылі з імі, пераконвалі іх, бо мы лічылі, што пасьля XIV зьезду партыі неабходна было стварыць умовы спакойнай творчай працы. Гэта наша спроба не дала ніякіх вынікаў. Тая нязначная колькасьць выключэньняў, якія зьяўляліся толькі адзінкамі, мы прымушаны былі зрабіць толькі пасьля таго, калі, напрыклад, як Навумаў, Сафараў і інш. ня спынялі сваёй антыпартыйнай дзейнасьці. Але ўжо да ліпнёўскага пленуму ЦК і ЦКК апазіцыя ўжыла спосабы выразна варожыя нашай партыі. Галоўнае, што яна зрабіла, гэта стварэньне нелегальнай арганізацыі.

Мы выкрылі на Ўрале, у Сібіры, Харкаве, мэтады працы апазіцыі, зьвязаныя з шыфрам, з распаўсюджваньнем праз гэктограф і інш. способы літаратуры, галоўным чынам, сакрэтных дакумантаў партыі, з рассылкаю сваіх агентаў, дастаўкаю ім грошай, атрыманых, як членскія ўзносы ад тых цьвёрдалобых апазіцыянэраў,—нязначнай групкі асьлепленых людзей. У Ленінградзе была выкрыта арганізацыя, якая ставіла сваёю мэтаю стварэньне сярод вайсковых груп асобных троек, пяцёрак і г. д. Усё гэта разам узятае даводзіла, што апазіцыя ня толькі не спыняла сваёй дзейнасьці пасьля тых папярэджваньняў, якія яна атрымлівала ў Ленінградзе, а мела плян далейшых наскокаў на партыю, плян стварэньня сваёй самастойнай арганізацыі.

## Трацкізм выклікае да дзейнасьці варожыя нам пласты насельніцтва.

З гэтага відаць, што апазіцыя сваёй фракцыйнай працай няміпуча, лёгічна ў моц закону барацьбы супроць партыі, застаючыся адначасова ў шэрагах гэтай-жа партыі, актывізавала шэрагі варожых нам пластоў і клясаў.

Ісьціна аб «трэцяй сіле» была нам усім вядома, калі мы яшчэ пачыналі рэвалюцыйную бальшавіцкую дзейнасьць і гэта ісьціна атрымала поўнае ажыцьцяўленьне ў гэты пэрыяд барацьбы апазіцыі з партыяй. Мы ведаем, што першы-ж вопыт арганізацыі падпольнай друкарні, калі разам з беспартыйнымі спрабавалі арганізаваць на сапраўднаму друкаваньне нелегальных дакумантаў паказаў, што да гэтай справы былі прыцягнуты і прымазаліся белагвардзейскія элемэнты. Вам ужо вядома з друку аб ролі Кастрова, які скончыў Вайсковую Акадэмію ў часе імпэрыялістычнай вайны і Шчарбакова ранейшага афіцэра Калчака.

У нас хопіць сілы і адзінства, нашы органы працуюць досыць арганізавана, каб у час даведацца і выкрыць усякія авантурыстычныя спробы ў нашай краіне, дык ня гэта нас палохае, а вымагае ўвагі той факт, што навакол апазіцыі згрупаваліся контр-рэвалюцыйныя элемэнты з служачых у нашай арміі. Гэты факт інакш нельга расцэньваць, як спробу трэцяе сілы па сапраўднаму выкарыстаць цяжкасьці створаныя апазіцыяй.

Другая праца гэтай трэцяй сілы, якая (праца) разгарнулася і на сёньнешні дзень выяўляецца ў той ці іншай форме, гэта—спробы ранейшых эсэраў і меншавікоў арганізаваць настрой рабочых, выкарыстоўваючы лёзунгі апазіцыі, шляхам распаўсюджаньня лістовак і інш. Мы маем цэлы шэраг дакумантаў, якія гэта пацьвярджаюць.

## Другі этап: апазіцыя выходзіць на вуліцу.

Другі этап, гэта калі Зіноўеў і Троцкі сьвядома выходзяць ужо на вуліцу. Калі Зіноўеву і Троцкаму дазволена выступаць на беспартыйных сходах з апэляцыяй супроць партыі на Яраслаўскім вакзале і рабіць прамовы супроць партыі, дык зусім відавочна, што Фішэлевы і Гліндштэйны, шляхам вынасу шрыфтаў з савецкіх устаноў, дапамагаюць Зіноўеву і Троцкаму ісьці на вуліцу да «трэцяе сілы».

Апроч таго, лідэры апазіцыі разаслалі перад Х-й гадавінай Кастрычніка сваіх эмісараў у розныя канцы нашай краіны. Я ня буду гаварыць аб усіх, скажу аб адным ранейшым маім прыяцелі—Ракоўскім, які паказаў прыклад таго, як можа заплаўшы чалавек апусьціцца на дно. Гэты прыклад спушчаньня на дно апазіцыі быў у Харкаве. [illegible]

Зразумела, таварышы, што пасьля [illegible]

ўсіх апазіцыйных выдумак перад намі паўстала пытаньне, што калі да гэтага часу мы абмяжоўваліся выключэньнем Троцкага, Зіноўева і інш. з Цэнтральнага Камітэту партыі і з Выканкому Камінтэрну ў якасьці папярэджаньня, дык з моманту, калі яны заявілі, што бяруць на сябе ўсю адказнасьць па раскольніцкай працы і за гэтыя друкарні, за падлогі, сувязь з беспартыйнымі і г. д., калі Шараў, Серабракоў і Прэабражэнскі прыслалі самы бессаромны ліст у ЦКК са словамі: калі, бач, мы хочам, дык яны нам паведамяць адрас той друкарні, дзе яны будуць друкаваць і надалей свае дакуманты і інш., і тагды мы сказалі: паглядзім, як яны будуць сябе трымаць далей, пацерпім яшчэ крыху. Вынікі з таго, што я вам ведаміў. Вы ведаеце. Тагды мы [illegible]

## Чаму мы іх выключылі з партыі?

[illegible]

каз. А Троцкі і Зіноўеў патрабавалі даць ім магчымасьць абдумаць гэта пытаньне.

Мы гэтай магчымасьці не далі, бо даць гэту магчымасьць—азначала даць ім магчымасьць пісаць нам новую заяву і ультыматум, стварыць новую валакіту для таго, каб яны выкарысталі гэту магчымасьць для далейшай сваёй дэзарганізатарскай працы. Мы на гэту вудачку не пайшлі і сказалі: мы вам дадом які-небудзь пакой, прынясем па-

Тав. ЛЕБЕДЗЬ.

станову ЦКК і думайце, абдумывайце адказ. Тады Троцкі, стаўшы ў позу гэроя, сказаў: «Вы мне ня судзьдзі, рабочы яшчэ свайго апошняга слова не сказаў і таму мы выходзім». За ім пеўнікамі паскакалі Зіноўеў і Каменеў (сьмех). Павінен сказаць, што Троцкі мужны чалавек, але часам гэта мужнасьць надзвычайна шкодзіць як яму, так і ўсёй апазіцыі, бо бываюць такія моманты, калі ён ня гэтулькі думае аб інтарэсах нават апазіцыі, колькі аб гісторыі, каб гісторыя гэтага моманту не прамінула. Вось чаму ў той момант, калі Янсон даў яму запытаньне, Троцкі гэраічным гэстам хапае паліто і шапку і ідзе ў дзьверы. А Каменеў просіць слова і кажа:

«Нам яшчэ трэба пагутарыць, нам яшчэ трэба падумаць». Наогул, Каменеў быў настроен досыць мірна, бардзей трусьлівей, як той, які нарабіў (сьмех) і зразумеў, што далей ісьці няма куды.

Гэта, так кажучы, надворны бок іх паводзін. Мы вырашылі бяз іх выключыць іх з партыі і аб гэтым рашэньні вы ведаеце.

На другі дзень мы яшчэ раз сабраліся, чацьверты раз, каб зрабіць некаторыя папраўкі, пададзеныя Палітбюро ЦК пры пагоджаньні нашай пастановы, і якія выплывалі з некаторых дадатковых фактаў. Троцкі і Зіноўеў праз свайго эмісара Шклоўскага, які прысутнічаў заўсёды на пасяджэньні ЦКК, ведалі аб гэтым, і калі-б яны сапраўды хацелі сумленна ў апошні раз зразумець, што гэта сапраўды апошняе папярэджаньне, што далей ісьці няма куды, дык яны павінны былі прысьці на пасяджэньне прэзыдыуму ЦК і ЦКК і даць адказ. Яны гэтага не зрабілі. Пасьля паўтара дзён падаецца заява ў ЦК, у якой апазіцыя зазначае, што яна «уяўляе з сябе меншасьць партыі, што яна гэта добра разумее і ставіць задачы адпаведна яе становішчу, іменна растлумачэньне і абарону сваіх поглядаў у цэлым, узьдзейнічаньне на грамадзкую думку, пры нармальным партыйным рэжыме. Спробы вытлумачыць гэтыя канфліктныя арганізацыйныя патрасеньні, як вынік імкненьня апазіцыі перайсьці на шлях антыпартыйнай барацьбы, знаходзяцца ў нячуванай супярэчнасьці з асноўнымі задачамі, якія пад навалаю нябачаных рэпрэсій застаюцца тымі самымі—абарона прынцыповых поглядаў апазіцыі».

Далей яны кажуць, што яны за адзіную партыю. Гэта ў той час, як яны ладзяць новую партыю. Яшчэ яны кажуць, што ня будуць зьбіраць больш сходаў, бо так вырашыла «іх партыя» (сьмех), і нарэшце, яны «гатовы даць XV зьезду, не зважаючы на надзвычайна ненармальныя ўмовы падрыхтоўкі і склiку зьезду, дапамогу на кожным кроку аднаўленьня адзінства і нармальнага жыцьця партыі». Ідзе 31 подпіс. Гэта—фактычны Цэнтральны Камітэт апазіцыі.

Што гэта за заява? Ці адрозьніваецца яна ад тых заяў, якія былі прапаўшаю граматаю для партыі. Гэта заява больш трусьлівая і больш падманная і няшчырая.

Якія вывады можна зрабіць з усяго гэтага? Вывады зробіць XV партыйны зьезд.

Апазіцыя і яе лідэры падманвалі партыю і страцілі яе давер'е. Рабочая кляса даказала, што яе не падманіць гэта зграя здраднікаў.

Таму мы тут павінны атрымаць такую гарантыю, у якую верыла-б уся партыя, уся рабочая кляса, што больш ня будуць рабіць наскокаў на нас. А якая гэтая гарантыя? Паперкі? Не. Адзіную гарантыяй можа быць: выключаныя з нашае партыі за меншавіцкую працу, за заснаваньне ва ўмовах пралетарскае дыктатуры другое партыі, накіраванай проці пралетарскай дыктатуры, ня могуць быць вернуты ў нашу партыю (воплескі). Пасьля XV зьезду партыі, толькі аб тых, хто хоча прыйсьці і прызнаць свае памылкі, укленчыць перад партыяй,—можа вырашацца пытаньне, залічыць ці не залічыць іх назад у партыю. Толькі так можна ставіць пытаньне, бо іншай гарантыі быць ня можа.

## Савецкая праца ЦКК.

Пераходжу да нашай савецкай працы. Задача ЦКК кіраваць працаю НК РСІ ў барацьбе з бюракратызмам і за перароб нашага савецкага апарату.

Як мы разумеем гэта пытаньне? Нам даў Ленін вучэньне аб савецкай дзяржаве і аб барацьбе з бюракратызмам. Шлях гэтага вучэньня складаецца з таго, што ў нас дэмакратыя пралетарская, савецкая дэмакратыя, самая шырокая, якая дае магчымасьць усім, пачынаючы з кухарак, браць удзел у кіраваньні краем, чаго няма і ня можа быць у іншых сыстэмах дзяржаў.

Вынікам нашай культурнай і эканамічнай адсталасьці зьяўляюцца бюракратычныя пераблытаньні.

Апазіцыя памыкалася асьвятліць інакш гэта пытаньне, якое было зусім выразным для бальшавікоў. Вы памятаеце тэорыю аб, так званых, «ніжніх» паверхах. Яе трэба адхіліць, бо па ўсім Саюзе пераважаючая большасьць усіх нашых нізавых савецкіх органаў на вёсцы складаецца з беднаты і серадняков, а поруч з гэтым павялічылася колькасьць лішэнцаў.

Значыць, усе гэтыя факты сьведчаць, што меншавіцкая балбытня аб перараджэньні варта толькі для самаўцехі апазіцыі. Але мы павінны ўсё-ж такі ўлічваць, што ў нашым савецкім апараце ёсьць надзвычайна вялікія і сур'ёзныя недахопы. Калі мы складалі свой плян працы на 1926-27 г. (за які мы зараз даем справаздачу), мы абмяркоўвалі пытаньне, якую характарыстыку мы можам даць нашаму савецкаму апарату на 1926—27 г. Ці такую, як даў Ленін у 1920-23 г. г., ці мо што-небудзь зьмянілася? Вы ведаеце, што Ленін у 1920 г. даў савецкаму апарату такую характарыстыку: «Хварэе наш апарат вельмі многімі недахопамі, надзвычайна раздуты і часта працуе не для нас, а проці нас», а ў 1923 г. у сваіх артыкулах ён кажа: «Справа з дзяржаўным апаратам у такой меры сумная, каб не сказаць агідная, што мы павінны ізноў сур'ёзна падумаць, якім чынам змагацца з недахопамі яго, памятуючы, што гэтыя недахопы ляжаць у мінулым, якое хоць ужо і перавернута, але ня зжыта».

Мы лічылі, што гэта характарыстыка ў асноўным правільна і да гэтага дню. Грунтуючыся на гэтай характарыстыцы, мы аднчасна лічылі, што і задача, пастаўленая Леніным, фармулявана ім так, што мы павінны зьвесьці наш дзяржаўны апарат да максымальнай эканоміі, мы павінны выгнаць з яго ўсе сьляды лішкаў і г. д.—гэта задача мае моц да сёньнешняга дню і будзе стаяць яшчэ на бліжэйшыя гады. Апазіцыя не памарксіцкі, не паленінскі падыходзіць да пытаньня аб бюракратызьме. Бюракратызм будзе зьнішчан поўнасьцю і з карэньнем толькі тагды, калі будзе ажыцьцёўлена задача замацаваньня сацыялістычных асноў у нас, а гэта супадае з сацыялізмам, бо дзяржава—гэта ёсьць апарат гвалту. І наша дзяржава ёсьць апарат гвалту ў руках рабочай клясы і сялянства проці нашых ворагаў. Пры сацыялізьме, калі зьнішчыцца дзяржава, пытаньне пра бюракратызм само па сабе адкінецца.

## Балячкі дзяржаўнага апарату.

Якія галоўныя балячкі нашага апарату? Непамерны цэнтралізм, раўнадушнасьць у працы між асобных ведамстваў і наркаматаў, унутры ведамстваў, вялікі лік працаўнікоў апарату і бюракратызм. Я толькі характарызую асобныя з гэтых недахопаў.

Цэнтралізм. Мы абсьледвалі працу СНК і Савету Працы і Абароны. Пад пунктам гледжаньня перадачы некаторых пытаньняў правоў і абавязкаў Савету Працы і Абароны—наркаматам і ведамствам, каб такім чынам надаць магчымасьць Савету Працы і Абароны і СНК вырашаць плянавыя, прынцыповыя, эканамічныя, гаспадарчыя і палітычныя праблемы. Абсьледаваньне паказала, што блізка паловы пытаньняў, якія разглядаюцца ў Савеце Працы і Абароны і СНК, зьяўляюцца пытаньнямі бягучымі, часам пытаньнямі дробнага адміністрацыйнага характару, і другую палову пытаньняў займаюць пытаньні плянавыя і буйныя прынцыповыя пытаньні. Тое ж самае трэба сказаць і ў адносінах ЦВК. Сьмешна, калі ЦВК часам вырашае такія пытаньні, як, скажам, можна ці ня можна павялічваць норму аўса або некай спэцыяльнай расьліны для павялічэньня моцнасьці піва. Ці бачыш, якая сацыяльна-палітычная задача! (сьмех).

Калі ў нас сабекошт апарату даходзіць да 2-х міліярдаў рублёў, калі адны банкі каштуюць 605 міліёнаў рублёў, гэта велічэзны кавалак дзяржаўных народных сродкаў, дык гэта значыць, што тут справа стаіць яшчэ надзвычайна нядобра.

Мы абсьледвалі нізавы апарат, разумеючы, што калі зьверху ўніз душыць такі быракратычны цэнтралізм, дык напэўна яшчэ горш ён душыць на самых нізох. Абсьледваньні сельсаветаў, райвыканкомаў, гарвыканкомаў гэта пацьвердзілі. Напрыклад, у галіне тэхнікі. Здавалася-б кніга—гэта глупства, а між тым яна вызначае ўсю працу па сутнасьці. І вось выявілася, што мы ў сельсавеце мелі 404 кніжкі і формы, якія сельсавет павінен запаўняць. Аднчасна мы выявілі, што ў той самай установе ў царскія часы было 30 кніг. Зразумела, у нас інакшая сыстэма кіраўніцтва, больш праў нададзена, ёсьць самакіраваньне на справе, але гэта не азначае, што ўсё гэта павінна праводзіцца праз нязьлічаную колькасьць кніг. І вось, распрацаваўшы ўсе гэтыя даныя, мы дасягнулі досыць значнага скарачэньня: замест 404 кніг і форм устанавілі 18, прычым падарожжа дакуманту скарочана на 78 проц.

Разам з тым мы пацікавіліся, якія правы маюць сельсаветы, гарвыканкомы, райвыканкомы. Ці нельга гэтыя правы павялічыць. І тут выявілі шмат недарэчнасьцяў; недарэчнасьці ў галіне праў на атрыманьне ад нізавых органаў улады пасьведчаньняў, недарэчнасьці ў сэнсе адсутнасьці самых звычайных праў у сельсаветах і гарвыканкомах для спагнаньня, напрыклад, штрафу, недарэчнасьці і валакіта па нязначных дробных зямельных спрэчках.

Мы правялі працу па ліквідацыі лішніх частак апарату: прадстаўніцтваў, асобных устаноў і г. д. Гэта нам дало блізка 28 міліёнаў рублёў эканоміі, г. зн. сабекошт гэтага скарочанага апарату складаў 28 міліёнаў рублёў.

На сёньнешні дзень, калі я выяжджаў, мне далі спраўку аб тым, што мы ўжо маем эканомію ў 152 міліёны рублёў, а вы ведаеце, што намечана лічба ў 300-400 міліёнаў рублёў. Гэта ня тое, што фантастычны міліярд Зіноўева і Сьмілгі, але гэта рэальная эканомія, дасягнутая надзвычайна цяжкаю і ўпартаю працаю партыі і Рабоча-Сялянскай Інспэкцыі.

## Задачы на наступны час.

Якія-ж вывады мы робім на будучае? Асноўныя: мы маем вялізныя перашкоды, якія ідуць па лініі бюракратычных скажэньняў нашага савецкага апарату ў справе больш пасьпяховага разьвіцьця нашага сацыялістычнага савецкага будаўніцтва. Але карэньні гэтых перашкод—гэта наша эканамічная і культурная адсталасьць, адсталасьць, галоўным чынам, нашага сялянства. Гэтыя перашкоды нікому не даюць права гаварыць аб тым, што наша савецкая дзяржава клясава перараджаецца. Наадварот, калі рабочая кляса і яе авангард—камуністычная партыя, маючы сваю волю і адвагу гаварыць аб сваіх горшых недахопах і, ня гледзячы на асоб, змагацца з імі,—гэтыя перашкоды мы перамаглі.

Другі вывад, які мы робім адгэтуль для непасрэднае працы РСІ. Прынцыповая ўстаноўка пляну 1926-27 г. павінна застацца і на гэты год. Мы ў гэтым годзе намецілі толькі працяг гэтае працы і новую працу, бо ўся гэтая праца патрабуе шэрагу гадоў.

Вывад па частцы партыйнага кіраўніцтва: апазіцыя гаворыць аб тым, што ў нас няма калектыву, што ёсьць Сталін, Бухарын, якія кіруюць ня толькі Цэнтральным Камітэтам, але і Цэнтральнай Кантрольнай Камісіяй. Гэта паклёп, гэта вынік трацкісцкага ўплыву на апазіцыю, вынік неразуменьня Троцкім кіраўніцтва нашае партыі. Троцкі заўсёды разумеў кіраўніцтва, як кіраўніцтва адзінак правадыроў; барскія погляды ў адносінах да партыі, якія выяўляе Троцкі, вядомы ўсёй партыі. Ён не разумее, што наша партыя ёсьць калектыў, высунуты рабочай клясай, і ўнутры гэтага калектыву нараджаюцца правадыры. І калі гэтыя правадыры, не зважаючы на тое, што яны зрабілі для рэвалюцыі партыі, здрадзяць партыйным традыцыям, партыя пазбаўляе гэройства гэтых правадыроў, якія-б яны там ні былі, і паступае з імі так, як гэтаму нас вучыў Ленін у сваім лісьце аб штрэйкбрэхерах Зіноўеве і Каменеве, якія ўцяклі ад партыі і рабочае клясы ў Кастрычнікавую рэвалюцыю. У нас калектыў кіруе партыяй Палітбюро, Цэнтральны Камітэт, пашыраная па ідэі Леніна Цэнтральная Кантрольная Камісія, абраная з рабочых і сялян. Гэты калектыў не дае нікому магчымасьці адсунуцца ад ленінскага шляху, і тым, хто не зразумеў гэтага асноўнага, хто не зразумеў, што мы толькі нашай творчай адзінай сілай здолеем вырашыць усе задачы і перамагчы нашых ворагаў, тых партыя бязьлітасна выкідвае таксама, як Зіноўева і Троцкага.

І калі з гэтага вуроку, які партыя ў працягу двох гадоў давала Троцкаму, Зіноўеву і кампаніі, яны не зрабілі для сябе ніякіх вывадаў, то тым горш для іх. Калі яны граюць на сантымэнтальных пачуцьцях некаторых праслоек нашае партыі, якія не загартаваліся ў бальшавіцкай барацьбе, і гавораць аб тым, што вы нас пасьля выключэньня арыштуеце і г.д., то мы гаворым, вы ведаеце, куды ідзеце. Калі ўчора ён быў рэвалюцыянэрам, быў разам з рабочай клясай, ахоўваў пралетарскую дыктатуру, а сёньня ён ідзе з прынцыповымі „папраўкамі" проці дыктатуры, проці ленінскага разуменьня гэтае дыктатуры, то мы яму дамо па руках. А калі ён паспрабуе і далей праводзіць працу іншымі мэтадамі, шляхам арганізацыі клясавых сіл проці нас, у нас ёсьць сродкі, і гэтыя сродкі зноў тая-ж самая пралетарская дыктатура, якая бязьлітасна расправіцца з усімі, хто-б там ні быў. (Гучныя доўгія воплескі).

# РЭЗАЛЮЦЫЯ па дакладу аб працы ЦК УсеКП(б).

Заслухаўшы даклад т. Сулімава аб працы ЦК УсеКП(б) за час з XIV партыйнага зьезду, XI зьезд КП(б)Б прызнае палітычную і арганізацыйную лінію ЦК УсеКП(б) цалкам правільнымі і поўнасьцю ўхваляе дзейнасьць ЦК.

**Правільная ленінская лінія ЦК УсеКП(б) забясьпечыла пасьпяховае разгортваньне сацыялістычнага будаўніцтва ў СССР, нясупыннае ўзрастаньне сацыялістычнага сэктару ва ўсёй народнай гаспадарцы, далейшае ўмацаваньне дыктатуры пралетарыяту, далейшае падняцьце магутнасьці рабочае клясы і яе ўдзельнай вагі ва ўсім гаспадарчым і палітычным жыцьці краіны і далейшага ўзмацненьня бальшавіцкага адзінства і згуртаванасьці УсеКП(б).**

Зьезд адзначае, што, дзякуючы правільнаму правядзенью пастаноў XIV партыйнага зьезду, маюцца бяспрэчныя посьпехі сацыялістычнага будаўніцтва, індустрыялізацыі краіны і кааперэраваньня вёскі, **відавочнае ўзмацненьне саюзу з серадняком, замацаваньне бядняцка-серадняцкага блёку,** узрост арганізаванасьці і актыўнасьці беднаты і батракоў, усё гэта стварае неабходныя ўмовы і прадпасылкі да яшчэ больш рашучага націску на капіталістычныя элемэнты гораду і вёскі ў далейшым.

**XI зьезд КП(б)Б поўнасьцю далучаецца да тэзісаў ЦК УсеКП(б) к XV зьезду аб пяцігадовым пляне народнае гаспадаркі і аб працы ў вёсцы** і лічыць, што ажыцьцяўленьне гэтых тэзісаў забясьпечыць далейшае ўзмацненьне дыктатуры пралетарыяту, далейшае разгортваньне сацыялістычнага будаўніцтва і ўзрастаньне сацыялістычнага сэктару ва ўсёй гаспадарцы, далейшае паляпшэньне матар'яльнага і культурнага ўзроўню рабочае клясы і асноўнай масы сялянства, аслабленьне кватэрнага крызісу працоўных падняцьце абараназдольнасьці СССР і зьмякчэньне беспрацоўя.

Разам з тым **зьезд самым рашучым чынам асуджае контр-тэзісы трацкісцкай апазіцыі,** якія прадстаўляюць сабой пляцформу **варожую дыктатуры пралетарыяту,** другой партыі, абсалютна не сумяшчальных з вучэньнем Леніна і супярэчаць усяму ходу сацыялістычнага будаўніцтва.

Зьезд КП(б)Б з вялікім задаваленьнем канстатуе, што правільнае кіраўніцтва Ленінскага Цэнтральнага Камітэту **ўсё больш замацоўвае і пашырае сувязь партыі з шырокімі масамі рабочае клясы і ўсіх працоўных СССР.** Узмацняе сымпатыі да СССР з боку шырокіх мас рабочае клясы і працоўных усяго сьвету. **Лепшым доказам гэтага зьяўляюцца вялізарныя дэманстрацыі працоўных СССР у юбілейныя дні, выяўленая на гэтых дэманстрацыях непарушымая згуртаванасьць рабочае клясы вакол УсеКП(б) і ленінізму, масавае ўступленьне ў партыю лепшых найбольш перадавых беспартыйных рабочых,** а таксама шматлікія дэлегацыі рабочых капіталістычных краін на Кастрычнікавых урачыстасьцях і рэзалюцыі кангрэсу прыяцеляў СССР.

Зьезд адзначае далейшыя **буйныя дасягненьні ў вырашэньні нацыянальнага пытаньня ў СССР.** Правільная ленінская пастаноўка ў вырашэньні нацыянальнага пытаньня забясьпечыла далейшы эканамічны і культурны ўздым адсталых, екутых раней палітыкай царызму раёнаў, што асабліва відаць на прыкладзе гаспадарчага і культурнага разьвіцьця БССР за апошнія гады. Зьезд катэгарычна адхіляе спробы апазіцыі рэвізаваць ленінізм у нацыянальным пытаньні і падмены яго трацкісцка-меншавіцкай тэорыяй.

Зьезд лічыць **бязумоўна правільным выключэньне Зіноўева і Троцкага і іншых апазіцыянэраў з партыі, выключэньне рэшты лідэраў апазіцыі са складу ЦК і ЦКК і зьняцьце ўсіх фракцыянэраў з кіруючай партыйнай і савецкай працы.** Зьезд лічыць, што XV партыйны зьезд самым рашучым чынам павінен выгнаць з партыі ўсіх трацкістаў і нэоменшавікоў, павінен ачысьціць партыю ад апазіцыянэраў і раскольнікаў, чым яшчэ больш замацуецца ленінскае адзінства і згуртаванасьць УсеКП(б).

Зьезд лічыць, што **трацкізм павінен быць канчаткова зьнішчаны ў нашай партыі, як ідэёвая плынь, непрымірымая з ленінізмам і варожая яму.**

Няхай жыве Ленінскі Цэнтральны Камітэт УсеКП(б)!

Няхай жыве адзіная сталёвая ЎсеКП.

# РЭЗАЛЮЦЫЯ па дакладу ЦКК УсеКП(б) і РСІ Саюзу ССР.

1. Заслухаўшы і абмеркаваўшы даклад ЦКК УсеКП(б) і РСІ Саюзу ССР XI зьезд Камуністычнае партыі Беларусі цалкам ухваляе як палітычную лінію, так і прароблену ЦКК—РСІ працу. Зьезд прызнае, што ўся дзейнасьць ЦКК-РСІ праходзіла ў поўнай адпаведнасьці з дырэктывамі XIV зьезду ЎсеКП(б), XV партканфэрэнцыі і агульнымі задачамі партыі.

2. Зьезд асабліва адзначае адзінаправільную і сапраўдна ленінскую палітыку ЦКК у справе ўзмацненьня адзінства нашае партыі, шэрагаў Камінтэрну супроць трацкістаў рэнегатаў, раскольнікаў і дэзарганізатараў.

3. Зьезд адзначае, што ЦКК ня гледзячы на нячуванае ў бальшавіцкай партыі парушэньне асноў партыйнае дысцыпліны, ня гледзячы на сыстэматычнае ашуканства і яўна раскольніцкую, якая мяжуе з антысавецкай, працу трацкісцкай апазіцыі супроць партыі і пралетарскай дыктатуры, праявіла максымум цярплівасьці адносна апазіцыі.

4. Зьезд са здавальненьнем канстатуе значнае дасягненьне ў працы РСІ, праведзенай пад кіраўніцтвам ЦКК, у справе барацьбы за [illegible] эканоміі, спрашчэньне і патаненьне дзяржаўнага апарату і зьнішчэньне яго бюракратычных ухілаў. У гэтай цяжкай працы ЦКК апіралася на ўзрошчую актыўнасьць пралетарскіх мас і непасрэдны іх удзел у разьвязаньні задач партыі па паляпшэньню дзяржаўнага апарату.

5. Зьезд вітае пастанову ЦКК і ЦК аб выключэньні т. т. Троцкага і Зіноўева з партыі і Каменева, Муралава і інш. са складу ЦК і ЦКК, як неабходнае мерапрыемства для ўзмацненьня адзінства партыі і Камінтэрну.

6. Зьезд выказвае ўпэўненасьць, што ЦКК на грунце пастаноў XV зьезду партыі будзе таксама цьвёрда і няўхільна стаяць на варце адзінства бальшавіцкіх шэрагаў і са ўсёй рашучасьцю ачысьціць партыю ад новых ліквідатараў-меншавікоў, стварыўшы гэтым неабходныя ўмовы для кіраўніцтва вялікай справай будаўніцтва сацыялізму і сусьветнай рэвалюцыі.

# ЗАКЛЮЧНАЕ СЛОВА ТАВ. ЛЕБЕДЗЯ.

Раней адкажу на запытаньні. Пытаюцца.—Вы нічога не сказалі аб Чырвонай арміі, вайсковай прамысловасьці, бюракратызьме ў апараце Чырвонай арміі і інш.

Вы ведаеце аб тым, што на апошняе запытаньне наконт паклёпу апазіцыі на Чырвоную армію тав. Варашылаў даў надзвычайна добры адказ, агалошаны ў свой час у друку, дзе ён паказаў лічбамі, як у нас за апошніх два гады расьце рабочы і сялянскі склад з беднякоў у камандным складзе Чырвонай арміі.

Што датычыць праверкі падрыхтаванасьці нашых устаноў у шмат якіх галінах прамысловасьці па абараназдольнасьці Саюзу, дык мы вылучылі спэцыяльную групу, прыцягнулі шэраг адказных працаўнікоў да розных галін, і яны правяраюць. Шмат вывадаў ужо ёсьць і яны адпаведна ажыцьцяўляюцца.

Пытаюць, што робіць Троцкі і Зіноўеў, бо яны зволены з працы, дзе яны атрымліваюць пэнсію, ці зарэгістраваны на біржы працы.

Наконт таго, што яны робяць, я ня ведаю. Зразумела, што яны выкарысталі за апошні год усё сваё службовае становішча, апарат, сэкратарыят, памяшканьне, якое яны мелі ў Крэмлі, для барацьбы з партыяй, для арганізацыі гэтай барацьбы. Даць ім гэтыя сродкі і надалей мы лічылі немагчымым. Наконт пэнсіі, дык яны яе атрымліваюць, як сябры ЦВК. Апроч таго, яны атрымліваюць досыць значны ганарар за літаратурную працу, якую яны да гэтага часу давалі на апазіцыйную працу. У кожным разе, для іх матар'яльнае пытаньне так востра не стаіць. Тыя жаласьлівыя таварышы, якія аб іх клапоцяцца, могуць быць пакойны: пакуль што выключаныя апазіцыянэры жывуць нічым ня горш любога з высокіх чыноўнікаў нашай савецкай улады (сьмех).

Спынюся на некаторых выступленьнях. Адзін таварыш казаў, што на мясцох мала адчуваецца паляпшэньне савецкага апарату. Мы пакуль што правялі працу па рацыяналізацыі ў цэнтры, і то з большага. А на мясцох гэта праца пасоўваецца слаба.

Адзін з выступаўшых няправільна зразумеў мяне, нібы я казаў, што досыць будзе апазіцыі на XV зьезьдзе прызнаць свае памылкі, як мы зараз жа возьмем іх назад у партыю. Я ня так ставіў гэта пытаньне.

Арганізацыйна гэта можна зрабіць так: XV партзьезд абірае камісію, на гэтай камісіі разглядаецца заява Троцкага і Зіноўева і інш. падпісаўшых яе, і XV зьезд вырашыць, ці зацьвердзіць пастанову ЦК і ЦКК аб выключэньні з партыі. Што датычыць апэляцыі, дык трэба даручыць ЦКК пасьля XV зьезду разглядзець апэляцыі кожнага ў асобку, узяць неабходную гарантыю і калі прыняць у партыю, дык толькі маючы масымум гарантый. Вось як я гэта разумею.

Тут таварышы казалі, што на вёсцы ў нас ёсьць шмат пытаньняў, за якія апазіцыя можа ўхапіцца. Бясспрэчна, ёсьць. Зразумела, асобныя таварышы паспрабуюць выкарыстаць тыя цяжкасьці, якія мы маем на вёсцы. У нас недахопаў шмат, у тэзісах ЦК яны запісаны. Таму правільна казалі таварышы, што трэба завастрыць увагу пасьля XV зьезду на нашай сельскай працы.

І нарэшце, апошняе, што я хацеў паведаміць, гэта аб тым, што адыходзяць ад апазіцыі ня толькі радавыя працаўнікі, але і адказныя. Вы ведаеце Антонава-Аўсеенку, аднаго з старэйшых сяброў партыі, пастаяннага, між іншым, апазіцыянэра, які падтрымліваў праз увесь час апазіцыю. І вось, калі апазіцыя стала ўжываць тыя мэтады барацьбы з партыяй, якія нам вядомы, ён напісаў Троцкаму і ЦК партыі ліст. Ён даводзіць, што ў нас у галіне арганізацыйнай ёсьць шмат недахопаў, лае за гэта ЦК і заяўляе: «Трэба спыніць працу па падрыву партыі, апазіцыя павінна зьняць сваю пляцформу, распусьціць сваю арганізацыю, спыніць друкаваньне непартыйнага матар'ялу...» Гэтага Антонаў-Аўсеенка патрабуе ад Троцкага. Мы можам сказаць, што не згаджаючыся з Антонавым-Аўсеенка ў яго спробах некаторым чынам апраўдаць апазіцыю,—з іншаю часткаю мы згодны і спадзяемся, што XV зьезд партыі ў той ці іншай меры, а ўсё-ж такі гэтага дасягне. (Воплескі).

# „Санацыя" і нацпалітыка.

**Перавыбарчыя пагрозы «санацыі». Пілсудчына і беларусы. Крыху гістарычных успамінаў. Падтрыманьне згоднікаў і расправы з пратэстантамі. Палітычныя пэрспэктывы ў З. Беларусі на фоне выбараў у сойм.**

Тэлеграф паведаміў ужо, што афіцыёзная польская газэта «Эпоха» выказалася на пытаньні аб спробах утварэньня перадвыбарчага блёку нацыянальных меншасьцяў Польшчы ў тым сэнсе, што ажыцьцяўленьне гэтага блёку на практыцы было-б «раўназначна адкрытаму наступу ўсіх нацыянальнасьцяў проці польскай дзяржавы». Пры гэтым газэта прыгразіла яўрэям узростам антысэмітызму ў тым выпадку, калі яны возьмуць удзел у блёку.

Усьлед за «Эпохай» увесь урадавы друк падняў кампанію супроць праэктуемага перадвыбарчага блёку нацыянальных меншасьцяў.

Ясна, што калі ўрадавы друк выказваецца проці блёку нацыянальных меншасьцяў, дык, значыць, і ўрад проці яго, бо ўрадавы друк і існуе дзеля таго, каб прапагандзіраваць у масах погляды ўраду.

Такім чынам, мы стаім перад фактам варожых адносін ураду Пілсудзкага да блёку нацыянальных меншасьцяў, дзейнасьць якога будзе разглядацца, як «наступ проці польскай дзяржавы". Ураду Пілсудзкага хацелася-б, наадварот, каб кожная нацыянальная меншасьць Польшчы пайшла на выбары ў сойм паасобку, маючы супроць сябе зблёкаваную ў розныя: левыя, правыя і іншыя блёкі сілу польскіх партый і сілу дзяржаўнага апарату Польшчы, якому ходзіць аб тым, каб «падзяляць і валадаць».

З усяго гэтага відаць, што „санацыйны" ўрад Пілсудзкага так, як і папярэднія эндэцка-пястаўскія ўрады, імкнецца разьяднаць сілы нацменшасьцяў, зрабіць іх паслухмянай сваёй сваволі, а, апрача таго, унутры кожнай паасобнай нацыянальнасьці ўсялякімі спосабамі прарабіць дэструкцыйную раскладаючую працу, падтрымліваючы прадажна-згодніцкія элемэнты і застасоўваючы рэпрэсіі супроць радыкальных элемэнтаў.

Як гэта ні дзіўна, а якраз «санацыйны» ўрад Пілсудзкага куды больш актыўна, як іншыя польскія ўрады, уносіць у рады нацыянальных меншасьцяў усякага роду «санацыйнага» развалу.

Асабліва старанна гэта робіцца адносна беларусаў, быць можа, таму, што і сам Пілсудзкі і некаторыя сябры яго ўраду паходзяць з Заходняй Беларусі, дзе яны чуюць сябе як-бы гаспадарамі, праўда, ня зусім пэўнымі, бо, як паказваюць некаторыя факты мінулых гадоў, жыцьцё ў Заходняй Беларусі ідзе не па таму шляху, які пажаданы сучасным яе «прыродным гаспадаром».

Успомнім некаторыя факты... Захопліваючы Горадзеншчыну, а потым Віленшчыну, Пілсудзкі хацеў прыцягнуць да сябе жыхароў гэтых краёў і таму выдаў адозву, у якой абяцаў ім усё, што толькі можна, а на самым дзеле гэтае ўсё аддаў абшарнікам, а жыхароў З. Беларусі аддаў у лапы шпікоў, жандармэрыі і войска. Пайшлі арышты апазіцыянэраў, а некаторых з іх выкіданьне ў Літву. Гэта было ў 1919, 1920, 1921 і 1922 годзе, калі Пілсудзкі лічыўся «начальнікам дзяржавы» і калі ўсё рабілася з яго ведама. Праз увесь гэты час, як грыбы, расьлі розныя прадажніцкія беларускія арганізацыі з Аляксюкамі, Валэйшамі, Адамовічамі, Дзяргачамі, Паўлюкевічамі і іншымі на чале, заданьнем якіх было ўцягнуць Зах. Беларусь у лапы панскай Польшчы.

Выбары 1922 г. у сойм паказалі Пілсудзкаму і яго прыяцелям, што Зах. Беларусь ня верыць яму і яго палітыцы і змагаецца з ёю. Утвораны тады блёк нацыянальных меншасьцяў Польшчы, у тым ліку і беларусаў, перамог на ўсім фронце. У часе перадвыбарнай агітацыі ў польскіх газэтах і кнігах пісалася, што беларусы могуць атрымаць у сойме 1-2 месца, украінцы — 2-4, яўрэі — 7-10, немцы—таксама. Разьлічалі на слабую з'арганізаванасьць і нацыянальную сьвядомасьць, асабліва беларусаў. Ажно моцна прагадалі, бо беларусы атрымалі 11 дэпутацкіх месц, украінцы—20, яўрэі—34, немцы—17 і рускія—1.

Пілсудчыкі і іх беларускія прыхільнікі таксама ня спалі ў шапку. На чале іх сталі: «генэрал» Балаховіч і «доктар» Паўлюкевіч. Яны павялі вельмі энэргічную перавыбарчую акцыю з дубінамі, рэвальвэрамі і дынамітам, скіраванымі проці зблёкаваных беларусаў. Аднак, нічога не памагло... Прадажніцкія беларускія элемэнты ўрачыста праваліліся на выбарах, не атрымаўшы нідзе ніводнага мандату. Разам з польскімі панамі яны спагналі сваю злосьць, «разьясьніўшы» некаторых блёкавых дэпутатаў: бел. пасла У. Каліноўскага і двух украінскіх паслоў, за якімі ня прызналі польскага грамадзянства і таму выкінулі з сойму.

З адыходам Пілсудзкага ад улады— зараз-жа пасьля скліканьня сойму— праца беларускіх здраднікаў нібы зусім спынілася і толькі пасьля маёвага перавароту ізноў расквітае. Ізноў вылазіць Паўлюкевіч і пачынае на гэты раз выразную данасіцельную лінію. Урад Пілсудзкага ідзе на рашучы крок разгрому магутнага беларускага нацыянальна-сацыяльнага руху пад сьцягам «Грамады». Арыштамі тысячаў сьвядомых беларускіх элемэнтаў, а ў тым ліку паслоў сойму і іншых заслужаных дзеячоў урад Пілсудзкага імкнецца задушыць народны беларускі рух.

Здраднікі Паўлюкевічы, а нават і Ярэмічы, Рагулі і кс. А. Станкевічы, якія перапалохаліся было, відаць, за сваю скуру, панюхаўшы паветра, рашылі прыняцца за больш актыўную палітычную працу, якая амаль што ня зусім была высьлізнулася з іх рук.

Надыходзяць выбары ў новы сойм. Усе палітычныя колы Польшчы заварушыліся,—у тым ліку і беларускія. Яшчэ пакуль што невядома, якія рашэньні адносна выбараў прымуць тыя ці іншыя беларускія партыі. Калі верыць польскім газэтам, дык ізноў ствараецца ў Польшчы блёк нацыянальных меншасьцяў, але якія палітычныя групы кожнай нацменшасьці ўступяць у гэты блёк—невядома. Магчыма, што ўтвораны будуць два блёкі: адзін левасацыялістычны, а другі згодніцка-мяшчанскі.

Цікава тут адзначыць, што некалькі дзён таму назад газэта ярэмічаскага сельсаюзу «Сялянская Ніва» пісала, што трэба перш усяго імкнуцца да стварэньня нацыянальна-беларускага блёку на выбарах у сойм, пры гэтым яна і намеціла контуры гэтага блёку з «умеркаваных» беларускіх партый— розных праваслаўных і каталіцкіх хрысьціянскіх дэмакратаў, сельсаюзьнікаў і ім падобных. Лявейшыя элемэнты «Сялянская Ніва» адкінула і выказала думку, што яны ўтвораць свой асобны блёк.

Пасьля пагроз урадавай прэсы проці стварэньня блёку нацыянальных меншасьцяў магчыма і тое, што «ўмеркаваныя» беларускія партыі, спалохаўшыся рэпрэсій, адмовяцца ад блёку і пойдуць адны, не зблёкаваўшыся з іншымі нацменшасьцямі. Бліжэйшыя часы пакажуць, як будзе, але ўжо ясна адно: урад Пілсудзкага застасуе ў адносінах да нацыянальных меншасьцяў усялякія падыходы і рэпрэсіі, каб не дапусьціць іх аб'яднаньня ў блёкі.

**М. Лучанін.**

# Па Беларускай ССР.

**(Ад нашых карэспандэнтаў).**

## Гнёзды былога прыгнёту—школы агрыкультуры.

[illegible]

## ДАПАМОГА КАЛЕКТЫЎНЫМ ГАСПАДАРКАМ.

Віцебск, 24-XI. На акрузе налічваецца 55 калектыўных гаспадарак. [illegible] адпушчана [illegible] на 57.633 руб. і кароткатэрміновага крэдыту на 8.299 руб.

## МЭЛІЯРАЦЫЯ ШЫРЫЦЦА.

Полацк, 24-XI. Мэліярацыя па акрузе [illegible] 63 [illegible] 1925 [illegible] мэліярацыйны[illegible] балотах [illegible] канаў. Іншыя [illegible] канаў.

## КААПЭРАВАНЬНЕ СЯЛЯНСТВА.

Полацк, 24-XI. На акрузе на сёньняшні дзень [illegible] крэдытнай [illegible] гаспадарак, [illegible]—54,4 проц. [illegible]каапэравана— [illegible]каапэравана [illegible]

## КУЛЬТУРНАЕ АБСЛУГОЎВАНЬНЕ ЯЎРЭЯЎ-ЗЕМЛЯРОБАЎ.

Бабруйск, 24-XI. [illegible] лепша[illegible] -землярабаў [illegible]най працай [illegible] культ[illegible] -гаспа[illegible] ўзмацняецца [illegible] сярод яўрэй[illegible] ...уры на яў[illegible]

## Галоўнае ў пяцігадовым пляне народнае гаспадаркі СССР.

[illegible]

...ці. Але пры гэтым зазначаецца на небясьпеку ўкладаньня вельмі вялікіх сродкаў у буйнае будаўніцтва, якое можа даць вынікі толькі праз некалькі гадоў. Партыя адзначае, што больш хуткі зварот у прамысловасьці, выпрацоўваючай рэчы першае неабходнасьці, выгадны і для ўсяе народнае гаспадаркі і для самае прамысловасьці, бо дазваляе выкарыстоўваць капіталы лёгкае прамысловасьці для разьвіцьця [illegible]

Ня менш важнай задачай у пяцігадовым пляне зьяўляецца правільнае ўмацаваньне нашае міжнароднае гаспадарчае сувязі. Пытаньні замежнага гандлю, чужаземнага крэдыту, канцэсій, прыцягненьне чужаземных тэхнічных сіл для дапамогі нашаму будаўніцтва,—усё гэта павінна вырашацца так: ці павялічвае гэта гаспадарчую магутнасьць Саюзу, ці робіць яго больш незалежным ад капіталістычнага сьве[illegible]

[illegible] ролю ў справе абароны краіны і захаваньня яе гаспадарчай моцы ў часе вайны. Прымаючы пад увагу, што для мэтаў абароны і бесьперабойнага ходу нашай гаспадаркі страхавыя запасы маюць вялікае значэньне, пяцігадовы плян павінен быць пабудаван такім чынам, каб у ім было прадугледжана ўсё ўзрастаючае забясьпечаньне краіны гэтымі запасамі.

**Ф. С.**

# Па чатырох краінах.

**(Уражаньні і сапраўднасьць).**

## Гутарка з песьняром Іаганам Бэхерам.

З больш прызнаных нямецкіх пісьменьнікаў І. Бэхер назваў нам братоў Томаса і Гэнрыха Манаў, Гергардта Гауптмана, Вэрфеля, Зудэрмана. Калі мы заікнуліся аб Бэрнгардтэ Келермане—І. Бэхер усьміхнуўся і сказаў: „Гэта пісьменьнік зусім іншага характару. У нас яго можна аднесьці да трохрадных пісьменьнікаў". Далей ішла рэзка адмоўная характарыстыка, на наш погляд, буйнага таленавітага раманістага Б. Келермана. Пачуўшы гэта, мы хапіліся за выдатныя яго творы, як «Тунэль», «9 лістапада», «Браты Шеленберг» і інш. Аднак, наша абарона аўтара гэтых вядомых, шырока распаўсюджаных у нас твораў не пераканала І. Бэхера. Тады мы зваўчалі, загубіўшыся ў няведаньні нямецкіх умоў*).

Нас заінтрыгаваў смак і настрой нямецкага чытача. Няўжо такі Б. Келермана ў Нямеччыне ніхто ня чытае? «Яго чытае дробнае бюргерства, далёкане і дзёвы чытач",—адказаў І. Бэхер.

Згодна яго словам, нямецкі рабочы Б. Келермана ня чытае. Ды ня толькі Б. Келермана, а і знатнейшых за яго пісьменьнікаў, як браты Маны, Г. Гауптман і інш. Галоўнымі любімцамі нямецкіх рабочых зьяўляецца амэрыканцы—Сінклер і Джэк Лондон, а з нямецкіх пісьменьнікаў—Герцог. Таксама з кожным часам пашыраецца папулярнасьць нямецкіх пралетарскіх пісьменьнікаў, як І. Бэхер, Б. Ласк. Эгон Кіш, Клевер.

Нямецкае студэнцтва, наогул, нічога ня чытае. Калі мы сказалі І. Бэхеру, што ў нашых беларускіх умовах студэнцтва зьяўляецца найбольшым патрабіцелем беларускае літаратуры, ён зьдзівіўся і матнуў рукою: «У гэтых адносінах нямецкае студэнцтва самы адсталы чытач. Спорт, кафэ, кабарэ—вось забавы нямецкага студэнцтва».

Ад пісьменьнікаў і чытачоў Нямеччыны мы перайшлі да расейскіх пісьменьнікаў. І. Бэхер запытаў нас, каго мы лічым з сучасных расейскіх пісьменьнікаў здольнейшым, і з цікавасьцю чакаў адказу. Хтосьці з нас падказаў на М. Горкага і С. Ясеніна. І. Бэхер адмоўна пакруціў галавою. «А Маякоўскі, а Безыменскі, а Вясёлы, Іванаў, Бабель, Пільняк»? пераказаў ён гэты шэраг прозьвішчаў і ізноў настаражыўся. Ён быў зьдзіўлены, калі мы вылучылі першым Бабеля, а пазадзе паставілі Маякоўскага. Гэта І. Бэхера азадачыла. Ну, але пясьняр таксама нічога ня мог сказаць насупраць нас, як і мы ў гутарцы аб Б. Келермане...

Каб не адарваць гутаркі на літаратурныя тэмы, І. Бэхер яшчэ раз вярнуўся да С. Ясеніна. Наша заўвага аб ясенінскай мастацкасьці пісаньня, аб дасканалай форме яго вершаў, не пазбытых сэнсу, перанясла нас у адлегласьць размовы аб форме і зьместу. І. Бэхер заявіў: «Памоему, форма ня мае таго значаньня, якое ёй хочуць некаторыя ўлажыць. Асноўнае—зьмест. Найлепшая форма, калі яна адарвана ад зьместу— ёсьць нікчэмная пустышка. Паглядзеце, такія пісьменьнікі, як Сінклер, Джэк Лондон—яны зусім мала зьвярталі ўвагу на форму. А, між тым, статыстыка сьведчыць, што гэта самыя любыя пісьменьнікі ў сьвеце і найболей чытаныя. Фармальная школа—гэта школа буржуазная; яна нараджаецца на глебе псыхолёгічнага занападу, на глебе ўхілу ад бадзёрых рэвалюцыйных настрояў. Пралетарская літаратура найменей усяго павінна плаціць зьместам за форму»...

Далей наша гутарка перайшла да твораў І. Бэхера. Пясьняр яшчэ раз спыніўся на тых злоключэньнях, да якіх прывяла яго пралетарская рэвалюцыйная творчасьць. Тут-жа І. Бэхер прынёс нам не танчэйшы яго раману «Газавая вайна», за які ён прыцягнуты да адказнасьці, спытак абвінавальнага акту. «Цэлы шэраг артыкулаў, па якіх мяне прыцягваюць да суду. У любы момант я магу апынуцца за кратамі. Але ўцякаць нікуды ня думаю. Бо суд нада мною—фактычна ёсьць суд над справаю рабочага вызваленьня»,-сказаў ён, горды мажлівасьцю пацярпець за ідэю працоўных...

Свае быванье ў І. Бэхера мы закончылі запрошінамі песьняра быць сталым супрацоўнікам «Полымя», на вошта ён даў поўную згоду. Гэту згоду і наша знаёмства мы засьведчылі здымкам, які зрабіла з нас жонка песьняра, т. Лёта.*)

Разьвітваючыся з І. Бэхерам, мы запрасілі яго наведаць Беларусь, каб пазнаёміцца з беларускаю культураю і літаратурай ды, з свайго боку, прачытаць пару лекцыяў аб нямецкай пралетарскай літаратуры. Пясьняр адказаў, што ў бягучым годзе яму наўрад ці ўдасца выехаць з Нямеччыны. Віною гэтаму—падняты супроціў яго працэс. З другога боку, для І. Бэхера вялікаю перашкодаю да выезду ёсьць і грашовыя справы: паехаць у СССР, набыць там і назад вярнуцца, адыме многа сродкаў, а дзе іх узяць? «Паехаць-жа мне вельмі-б хацелася. А каб быў у Маскве, то, зразумела, і наведаў-бы і Беларусь, якая мяне цікавіць",—заключыў ён. Мы выказалі ўверанасьць, што абставіны, аб якіх І. Бэхер успамінаў, не паслужаць перашкодаю да яго наведаньня нашага Саюзу Рэспублік.*) Пры гэтай уверанасьці мы расталіся з выдатным пралетарскім песьняром не на «бывай», а «да ўбачэньня»...

---

Ад І. Бэхера мы накіравалі ў Потдсдам, былую рэзыдэнцыю нямецкіх кайзэраў і зараз адно з гнёздаў нямецкіх нацыяналістых. Потдсдам стаіць у прыгожай, аколенай вазёрамі і паркамі, мясцовасьці і мае шмат гістарычных помнікаў (дварцы, расейскую вёску ў ваколіцах, багатыя аранжарэі і надзвычайна харошы вялікі парк). Сам па сабе Потдсдам—гарадок невялікі, з некалькімі дзесяткамі тысяч насельніцтва, сярод якога шмат былых прыдворных служачых. Прамысловасьці ніякай, слабы гандаль. Для бэрлінцаў ён служыць адным з улюбёных дачных мясцоў. Кожны сьвяты дзень, абы выпала сонечная пагода, Птодсдам перапаўняецца тысячамі наезжых з Бэрліну.

Бываўшы многа разоў у Потдсдаме, мне хацелася з Міхасямі яшчэ раз яго абглядзець. Яны ахвотліва на гэта згадзіліся. Да пераезду праз возера, кілёмэтраў два, мы прайшлі раскошным паркам Нейбабельсберга ў спадарожжы з мастачкаю Шаліт і жонкаю І. Бэхера. Яны нанялі нам перавозчыка-лодачніка і папрасілі яго паказаць нам, як прайсьці да дварцовага саду. Мы падзякавалі нашых мілых знаёмых, і пад уражаньнем праведзенага часу ў сям'і песьняра І. Бэхера, хутка апынуліся на вуліцах ціхага Потдсдаму.

(*Далей будзе*).

**З. ЖЫЛУНОВІЧ.**

*) Пазьней, калі мы ў Чэха-Славакіі мелі выпадак яшчэ раз чапіць імяні Б. Келермана, нам точ-у-точ былі пераказаны словы І. Бэхера. Гэта асабліва характэрна, калі ўзяць на ўвагу зусім процілеглы склад нам ж І. Бэхерам і чэха-славацкім сугутарніку аб Б. Келермане.

*) Гэты здымак зьмешчаны ў № 45 А. І. З—органу межрабпома.

*) Якраз здарылася так, што на Кастрычнікавыя сьвяты І. Бэхер з пісьменьніцай Б. Ляск прыехаў у Маскву, дзе і зараз знаходзіцца.

# ДАСЯГНЕНЬНІ У НАЦЫЯНАЛЬНАЙ ПАЛІТЫЦЫ.

Гісторыя Беларусі злажылася так, што тут найглыбей укараніліся сярэднявекавыя фэодальныя перажыткі ў формах замкнутай немаль кастовасьці паасобных грамадзкіх кляс і веравызнаўчых груп. Яшчэ на працягу XIX стагодзьдзя, на кожным кроку, можна было сустрэцца ў Беларусі з запраўды дзікай клясыфікацыяй, у грамадзкай апіні,—мясцовага жыхарства—на «добародных» і «недабародных», з якіх першыя бытцам, самой прыродай прызначаны быць панамі, а другія рабамі.

Апошняе адносілася немаль усяцэла да беларускага народу, які ходам гістарычных падзей быў сапхнуты на самы ніжэйшы шчабель грамадзкай драбіны. У Беларусі існавала гіерархія нацыянальнасьцяў: першае мейсца ў гэтым гіерархічным падзеле ўстаноўленым фэодалізмам—адводзілася памешчыкам, каторыя былі рэпрэзэнтаваны, акром нязначных выключэньняў, пераважна польскім элемэнтам; наступны шчабель драбіны займала чыноўніцкая каста, якая была прадстаўлена ў значнай сваёй большасьці—расейска-чорнасоценным элемэнтам, далей ішлі тарґова-мяшчанскія кругі, таксама ў пераважаючай долі—прадстаўленыя яўрэйскім гарадзкім і местачковым жыхарствам. Самы ніз быў сялянска-беларускі. Пераход з адной у другую касту быў надзвычайна ўтруднены і мог адбывацца толькі цаной поўнага разрыву са сваёй застава-нацыянальнай групай, ды шляхам усваеньня ўсіх перагародак (моўных, веравызнаўчых, культурных) тэй групы, да якой пераходзіла выбыўшая з каставых нізоў адзінака. Ясна, што пры такім разьяднаньні грамадзян край ня мог разьвівацца ні культурна, ні эканамічна.

Але побач з гэтай гістарычнай цьвільлю, якая ня толькі разьядала але і подзіла грамадзянства, пачынае ў тым-жа ў XIX ст. нараджацца на Беларусі другі працэс: нарастаньня гарадзкога пралетарыяту, які выходзіў як з мяшчанскай беднаты так і з радоў працоўнага сялянства, выкінутага з вёскі на гарадзкі брук. Словам, пачаўся павольны, добра вядомы, здаровы працэс распаду фэодальнага ўкладу грамадзкіх сіл, пад уплывам пераходу ад прымітыўнай прадукцыі тавараў, да капіталістычнага спосабу прадукцыі.

Гэты авангард вызвольнага змаганьня і будаўнікоў будучага новага грамадзянства, у канцы XIX ст. ужо крэпка напіраў на клясава-рэлігійныя перагародкі, якія дзялілі паміж сабой грамадзянства Беларусі.

Вось—у агульных, грубых рысах— палажэньне, у якім знаходзілася Беларусь да вайны і рэвалюцыі.

Настаў час рэвалюцыі.

Гісторыя Эўропы не запісала ў сваіх анналах такіх бурна-рэвалюцыйных падзей, сьведкамі якіх мы былі ў 1917-1919 г.г. на тэрыторыі б. Расейскай імпэрыі.

Стары лад, які пачала разьбіваць вялікая француская рэвалюцыя 1789 г. (справу якой прадаўжалі рэвалюцыі 1830, 1848, 1871 і 1905-6 г. г.)— рассыпаўся аканчальна толькі пад магутнымі ўдарамі вялікага Кастрычніка 1917 году.

Кастрычнік 1917—году, гэта перамога пралетарыяту, працоўных мас падняволеных народаў, сьветлай чалавечай думкі над злажыўшыміся ў далёкай гістарычнай мінуўшчыне і вечым сябе не апраўдываючымі «вышэйшымі» клясамі, расамі, нацыямі, мовамі.

Ад магутнага ўдару Кастрычніка пасыпаліся фэодальныя перагародкі і ў нас на Беларусі. Замест капіталістаў і намешчыкаў фабрычна-заводзкі рабочы, наўкола каторага сцэмантаваліся сялянскія гушчы стаўся дыктатарам краіны. У адзін дзень, як непатрэбшчына, выкінуты былі з грамадзкага ўжытку Беларусі гэнэалёгіі і радаводы, а побач з каставай адасобленасьцю разьбіты былі рэлігійныя прывілеі і перагародкі: за вызваленьне працоўных і іх лепшую будучыню паміралі і клаліся ў магілу побач, пад тым-жа чырвоным сьцягам, пралетары розных нацыянальнасьцяў і веравызнаньняў.

Кастрычнік 1917 г. грымотным рэхам пралынаў па ўсяму сьвету. Усюды, дзе толькі былі пануючыя і падняволеныя, паны і нявольнікі, патрыцыі і плябеі, крыўдзіцелі і пакрыўджаныя, вочы і сэрцы апошніх зьвярнуліся на Ўсход.

Праўда, пасьля Кастрычніка стары лад яшчэ канвульсыўна трымаўся ў Прусіі Угоршчыне і Аўстрыі, але і там ён распаўся на нашых вачох ад стыхійнага выбуху рэвалюцыі ў асяродных дзяржавах.

У Аўстра-Угоршчыне, гэтай тыповай лябараторыі нацыянальнай інквізыцыі —рэха Кастрычнікавай рэвалюцыі мела выразна нацыянальна-палітычны характар, выразілася яно стыхійнай праявай незалежніцка-вызваленчых імкненьняў падняволеных Габсбурскай імпэрыяй народаў. На руінах чорна-жоўтай манархіі, нямаль на працягу аднэй ночы паўстаў цэлы шэраг незалежных рэспублік: Чэха-Славацкая, Юга-Слаўская, Аўстра-Нямецкая, Галіцка-Украінская, Мадзярская.

У Аўстрыі побач з сацыяльна-палітычным рухам нацыянальна-вызвольчы чыньнік адыграў паважную ролю ў справе рэвалюцыі. Пад яго жалезнымі ўдарамі рассыпаліся падваліны дзяржаўнага імпэрыялізму, гэтага непрымірымага ворага палітычнага, сацыяльнага і нацыянальнага разьвіцьця і поступу.

Разьбіта была ў Аўстрыі крэпасьць нацыянальнага фэадалізму і быццам запанаваў пэрыяд нацыянальнай свабоды і самаістасьці.

Мы сумысьля падкрэсьлілі «быццам», бо ў істоце і на жаль так яно ня сталася, бо нацыянальны імпэрыялізм быў многагаловай гідрай. Дзяржаўнасьць пануючай нацыі была толькі яе шчытом. Рэвалюцыя разьбіла гэты шчыт гідры і адрубала ёй пару галоў, але асталіся іншыя постаці ўсякіх «гістарычных правоў», тэрытарыяльнага балвана-паклоньніцтва, геаграфічных і эканамічных неабходнасьцяў, каторыя народы-паны пусьцілі ў ход супроць вызваленча-незалежніцкіх імкненьняў народаў-крэпакоў, каб толькі ўратаваць што ўдасца са старага нацыянальна-імпэрыялістычнага ладу, каб ня зусім выпусьціць з-пад сваёй «апекі» дагэтуль падняволеныя народы.

Народамі патрыцыямі (імпэрыялістамі) высунуты былі тэорыі аб бязмэтнасьці змаганьня за сваё вызваленьне малых нацый: бо, быццам-то, як сонцы ў плянэтарнай сыстэме, так вялікія дзяржавы-сонцы раней - пазьней стравяць суседнія малыя і меншыя народы, або прынамсі ўключаць іх (эканамічна і палітычна) у сфэру сваёй эліпсы на правох сваіх сатэлітаў. Праводзілася аналёгія з тэорыяй аб канцэнтрацыі капіталу і інш.

На прыкладзе Аўстра-Угоршчыны, гэтай клясычнай дзяржавы нацыянальнага антаганізму—найлепш відаць змаганьне паражанага на сьмерць старога рэжыму супроць новага жыцьця і свабоды.

З другой стараны паміж вызваленымі народамі пачынаецца грызьня і на Захадзе паўстае крывавы прывід нацыянальных войн (прыпомнім толькі мадзярска-славацкую вайну, італа-югаслаўскую, польскую крывавую расправу з украінцамі у Галіччыне і польскую акупацыю на Беларусі). У гэты час на Ўсходзе, на руінах б. царскай Расеі, кампартыя высоўвае новыя асновы сужывецтва народаў: тут была выказана думка, што права палітычнага самазначэньня трэба прызнаць усім народам аднака: дзяржаўным як і не дзяржаўным. Гэта знача, што трэба скасаваць фэодальна-нацыянальныя прывілеі пануючых народаў-патрыцыяў і аднаасна прызнаць народам-плябейцам дзяржаўна-палітычную роўнаправнасьць.

Я гавару аб «Дэклярацыі праў народаў Расеі», выданай 2-15 XI 1917 г., у аснову якой паложаны такія прынцыпы: 1. Роўнасьць і суверэннасьць народаў Расеі, 2. Права народаў Расеі на вольнае самавызначэньне аж да аддзяленьня і пабудаваньня самаістай дзяржавы; 3. Адмена ўсіх і ўсялякіх нацыянальных і нацыянальна-рэлігійных прывілеяў і абмежаньняў; 4. Вольнае разьвіцьцё нацыянальных меншасьцяў і этнаграфічных груп, якія насяляюць тэрыторыю Расеі.

Гэты акт ёсьць сапраўдны фундамант да зьдзейсьненьня інтэрнацыянальнай салідарнасьці народаў, першы ў гісторыі чалавецтва сур'ёзны крок да рэалізацыі запаведнага яго лятуценьня «вечнага міру», гэтай учарашняй утопіі, сягоньняшняй магчымасьці, а ў будучым нямінучасьці.

«Дэклярацыя праў народаў Расеі» павінна стацца праўнай нормай будучага дзяржаўна-нацыянальнага жыцьця, а знача агульнай нормы далейшага дзяржаўнага будавецтва на ўсім сьвеце; гэта ёсьць справядлівая падстава да брацтва народаў, а не абрэзьлівы датак, кінуты з палацаў патрыцыяў да заграбленых імі гвалтам хат народаў крэпакоў.

Гэтая праўная норма не абмяжуе прыродных вызваленчых імкненьняў падняволеных народаў, але зьвязуе даўную сваволю дзяржаўна-пануючых народаў, якая панавала пад агідай суверэннага абсолютызму, а аднаачасна зьдзейсьняе прынцыпу нацыянальнай роўнапраўнасьці, як абавязуючай формы дзяржаўнага жыцьця.

Вынікам такога ператварэньня нацыі ў праўную асобу, дасягаецца новая і вышэйшая ступеня культуры, якая адбягае ад папярэдніх форм так далёка, як часы цывільнага працэсу ад часоў права кулака.

Думка аб інтэрнацыянальнай, або ўсясьветнай сувязі народаў—ня новая. Наадварот, яна належыць да найстарэйшых і запаведнейшых лятуценьняў чалавецтва. Пачаткі яе можна прасьлядзіць ад найдаўнейшых часоў антычнай гісторыі. Канкрэтны прататып яе дабачаюць у старагрэцкіх пляменных сувязях, т. зв. «амфіктыонах». У III ст. усясьветны мір прапанаваў рымскі цэзар Пробус. На рэлігійным грунце прабаваў яго зьдзейсьніць каталіцызм, гэта паводле свайго назову, агульнасьветная рэлігія. Сярэднявечныя схолястыкі манархі і мысьліцелі шмат пасьвячалі ўвагі гэтай цікавай праблеме. Тагочасныя валадары рознымі шляхамі імкнуліся яе разьвязаць. Прыпомнім толькі праэкт унівэрсальнай усясьветнай манархіі, прыгожа і арыгінальна ўложаны італьянскім паэтам Донтэ, або прыгожа прыдуманы плян вялікага чэскага гусыцкага караля Юрыя з Падэбрад (з 1462 г.) утварэньня эўрапейскай імпэрыі вечнага міру.

З новачасных мысьліцеляў галоўна Руссо і Кант—арыгінальна разглядалі гэту старую, але вечна пякучую праблему чалавецтва. Першы ў зьяднаньні малых народаў, дзеля абароны ад вялікіх, бачыў шлях да зьдзейсьненьня вечнага міру, другі канкрэтна прапанаваў у сваёй славэтнай брашуры «Да вечнага міру» (з 1795 г.) утварэньне ўсясьветнай рэспублікі.

Маладая Эўропа сярэдзіны мінуўшага стагодзьдзя, новачасная дэмакрацыя і пачатковы сацыялізм у сваіх праграмах выстаўлялі «Эўрапейскія Злучаныя Штаты».

Утварэньне паняцьця вышэйшай калектыўнай суверэннасьці дзяржаўнага саюзу, які мае перавагу над умоўнай суверэнасьцю паасобных дзяржаў, гэта і ёсьць тое, чаго нестае буржуазнаму ладу, дзе абсолютыстычныя суверэнітэты ўсіх і кожнай дзяржавы рабілі немагчымым даўжэйшы мір і выклікалі пэрыядычныя крывавыя канфлікты. У гэтым галоўна крыецца крызіс капіталістычнай эўрапейскай дзяржаўнасьці.

Вялікім дасьціжэньнем кампартыі зьяўляецца ласьне зьнішчэньне дэспатычнага фэтыша абсолютыстычнай суверэннасьці і ўстанаўленьне такога ладу, у якім усе дзяржавы і народы Сувязі Савецкіх Рэспублік у аднастайнай меры роўнапраўны і адказны перад міжнародным партыйным трыбуналам.

Гэты шлях вядзе да новай грамадзкасьці ў постаці ўсясьветнага сацыялізму і пад беспасрэдным кіраўніцтвам працоўных.

Такое разьвязаньне нацыянальнай праблемы ня можа быць зьдзейсьнена, як вышэй сказана, у рамках аджыўшых капіталістычна-буржуазных форм дзяржаўнага будаўніцтва, яно магчыма толькі пад дыктатурай пралетарыяту, якому чужы ўсе фэодалістычныя падзелы на веравызнаньні і касты, і сьмешныя дзяленьні народаў на «добародныя» і «недабародныя«, «лепшыя» і «горшыя». Цьвёрды мазоль дасьцігаецца працай і роўна ўсім даступны.

Праўда, у новай сыстэме з розных прычын, ня ўсе яшчэ заспакоены патрэбы гео-нацыянальнага і эканамічнага індывідуалізму паасобных складовых часьцін: у грамадзкіх групах, як б. падняволеных, так і б. пануючых народаў заўважаюцца часам праявы, якія хоць нельга назваць шавінізмам, але ўсё-ж такі зьяўляюцца катэгорыямі аджыўшага думаньня. Гэта апошняе будзе зьнішчана толькі правільным выхаваньнем маладых пакаленьняў у духу служэньня калектывізму. А калі інтэлігэнцыя захоча сапраўды змагацца за вызваленьне свайго народу, то разумеецца і яна будзе на адзіным фронце з працоўнымі масамі на чале з пралетарыятам.

Для беларускіх працоўных мас аднака шкодны як вялікадзяржаўны шавінізм, так і дробнамяшчанскі нацыяналізм.

Зрэшта, данае адступленьне нас з дзедзіны вялікіх праблем у дзедзіну практычнага жыцьця, але гэта слушна, бо ўсякія праблемы выцякаюць з людзкога жыцьця і яго нормуюць. Дзеля гэтага мы, канчаючы наш артыкул, павінны канстатаваць яшчэ, што ўсе дасягненьні за апошнія дзесяць год дыктатуры пралетарыяту кампартыя дасьцігла на Беларусі дзякуючы таму, што вяла ўвесь час правільную ленінскую лінію ў нацыянальна-культурным будаўніцтве і ў палітасьветнай працы на Беларусі.

**В. ЛАСТОЎСКІ.**

Ад рэдакцыі. Зьмяшчаючы артыкул б. старшыні Беларускага „Народнага" Ураду В. Ластоўскага, рэдакцыя адзначае, што аўтар робіць значны крок уперад на шляху разуменьня дыктатуры пралетарыяту

# Вёска сёньня.

## Пад чырвоным штандарам, з радасьцю ў грудзёх.

(Сьвята Кастрычніка ў вёсцы).

Сёлета вёска сьвяткавала сьвята Чырвонага Кастрычніка інакш, чым у мінулыя гады. Сёлета кожная вёска, кожны пасёлак, хутарок сьвяткаваў сьвята з гонарам за пройдзены цяжкі шлях гаспадарчага і культурнага аднаўленьня.

—Ня ўзышло яшчэ яснае сонейка, як ярка заблішчэлі чырвоныя сьцягі па вуліцы. Ня было чырвонае матэры,—пайшлі ў справу чырвоныя кашаміравыя хусткі жанчын,—піша ўдзельнік Кастрычнікаўскага сьвята ў вёсцы Ясень-Каменцы, Бабруйскага раёну.

— Уся, да аднаго чалавека, сьвяткавала вёска Забалацьце, Глускага раёну,—гаворыць селянін гэтае вёскі.

Ды і гэтага мала. Вёска здалела практычна, шэрагам значных мерапрыёмстваў адзначыць вялікае сьвята Кастрычніка. Так, у Ліпенскім сельсавеце, Сьвіслацкага раёну, беднаце ў якасьці падарунка было разьмяркована 7 дзесяцін сенажаці ў заўсёгдашняе карыстаньне.

У вёсцы Селішча, Старадароскага раёну, адбылося адчыненьне школы. Гэты дзень быў радасным днём для сялян. Тутака сяляне ў адзнаку сьвята калектыўна выпісалі некалькі экзэмпляраў газэт для таго, «каб выбрацца з цемры хутчэй».

Сяляне вёскі Рагалі, Бабруйскага раёну, адзначылі сьвята адчыненьнем чырвонага кутка.

Сяляне вёскі Асавец, Рагачэўскага раёну, заснавалі с.-г. гурток у які запісалася 30 сялян старыкоў.

А вёска Кароткавічы, Жлобінскага раёну, у гэты дзень запісала ў старонкі гісторыі свайго існаваньня новыя дасягненьні. У гэты дзень урачыста быў адчынен будынак сельсавету, клюб, хата-чытальня. У гэты дзень новастворанае спажывецкае т-ва прывезла першы аршын паркалю, першы фунт газы, распачало ў гэты дзень працу.

Вось пагэтаму так радасна было на душы ў сялянства, вось пагэтаму сьвяткаваньне 10-хгодзьдзя Кастрычніка зьявілася шырокім сьвятам сялянства на вёсцы, вось пагэтаму дэманструючы ў дзень 10-хгодзьдзя Кастрычніка з радасьцю і гордасьцю сяляне заяўлялі аб сваіх дасягненьнях за гады вольнага савецкага жыцьця.

А. Дамброўскі.

Бабруйшчына.

## Няма чым пахваліцца.

Вёска Рудня-Альхоўка—самая цёмная і някультурная з усіх вёсак Гомельшчыны. Стаіць яна нібы не на савецкай зямлі, няма ў ёй ні ячэйкі КП(б), ні ЛКСМБ, ні ячэйкі ТДА-Авіяхіму, ні хаты-чытальні, ні чырвонага кутку. На 120 хат няма нават школы, а заняткі прыходзіцца праводзіць у сялянскай хаце, дзе ня можа займацца больш як 35 вучняў; астатнія дзеці застаюцца няпісьменнымі і таму няпісьменнасьць у нас з кожным годам не зьмяншаецца, а павялічваецца.

Сельская гаспадарка вядзецца тут дзедаўскім метадам—да 1924 году ў [illegible] годзе землеўпарадкаваліся, але і гэта не дапамагло і па пасёлках сяляне ўсяроўна заводзяць двухполку, сеюць нячышчаным збожжам. Сялянства тут цёмнае.

За 10 год савецкай улады вёска [illegible]

Вёска яшчэ моцна верыць у папа і штогод плаціць яму вялізныя падаткі жытам, бульбай і грашыма. Актыў вёскі, якога тут вельмі мала, ужо імкнуцца адчыніць у вёсцы хату-чытальню ці чырвоны куток, але РВК ня ідзе насустрач і не дае ніякай дапамогі.

Трэба, каму належыць, зьвярнуць на гэта ўвагу і дапамагчы нам адчыніць [illegible]

[illegible]

*в. Рудня-Альхоўка, Уваравіцкага раёну, Гомельшчына.*

## Вывучым свой край.

### Працу разгарнулі.

Смалявіцкае краязнаўчае т-ва заснавалася ў 1925 годзе і налічвае [illegible]

При Смалявіцкай сямігодцы існуе вучнёўскі гурток з 160 членаў, маюцца гурткі і пры вясковых школах. За гэты час праведзена 4 канфэрэнцыі сяброў та-ва. Таварыствам дасьледвана флёра раёнаў. Складзен зельнік з 350 відаў расьлін. Сталі дасьледваны пустазельныя расьліны, вынікам чаго зьяўляецца зельнік з 75 відаў і калекцыя пустазельнага насеньня з 50 відаў.

Складзена калекцыя жукоў з 50 відаў і матылёў—34 віды. Дасьледвана жыльлё баброў каля вёскі Мглё, Юраўскага сельсавету, на якіх зроблен заказьнік па наведаміленьню т-ва. Мінэральныя багацьці раёну вывучаны і маецца калекцыя з 13 відаў мінэралаў.

Праведзена абсьследаваньне хатніх рамёслаў і яшчэ вядзецца вывучэньне рукадзельля раёну. Складзена і адаслана у ЦБК манаграфія паселішча (Верхмень) і заканчваецца—вёскі Юрава. Сабрана 750 слоў і запісана 75 народных песень. Складзена карта раёну пры шырокім удзеле сяброў та-ва.

Слабей дасьледваны раён у гістарычным кірунку. Знойдзена 13 помнікаў старасьветчыны ў выглядзе каменных прылад. У Юраўскім гуртку знаходзіцца знойдзены клін старажытнага чалавека з яшмы. Зараз вядзецца рэгістрацыя помнікаў старасьветчыны, у якой неабходна прыняць шырокі ўдзел ячэйкам ЛКСМБ раёну і інш. грамадзкім арганізацыям.

З 1927 году [illegible] РВК 35 руб. [illegible]

*Смалявіцкі раён.* С.

### Гурток заціх.

Гурток краязнаўства пры Бобрскай школе-сямёкгодцы заснаваўся ў 1924 г.

На працягу першага году праца ішла досыць добра. Гурток сваёй працай зацікавіў і мясцовых працаўнікоў. Сталым ядром гуртку зьяўлялася настаўніцтва.

Усіх сяброў налічвалася ня больш 50, але гэта былі такія сябры, якія сапраўды былі зацікаўлены краязнаўчай працай. За першы год гуртком было сабрана шмат матар'ялаў па народнай творчасьці, а таксама старажытных грошай, каменных тапароў, куль і інш. Частка гэтага была накіравана ў Інбелькульт. З сэкцый, галоўным чынам, працавалі—фальклёру, прыродазнаўчая і сельскай гаспадаркі.

Паміж школьнай і краязнаўчай працай існавала поўная сувязь, дзякуючы чаму адно дапаўняла другое.

Што-ж датычыцца да працы мінулага і гэтага году, то яна амаль-што не вядзецца, акрамя сэкцыі прыродазнаўчай і назіраньню за адмасфэрнымі ападкамі. А пагэтаму неабходна працу ажывіць, бо без краязнаўчай працы ня можа быць і пэдагагічнай, а галоўнае—ня ведаючы акружаючых. Зацікаўленасьць-жа краязнаўствам з боку насельніцтва і вучняў досыць значнае.

Плячкоў.

*Бобр, Аршаншчына.*

## Дапамога вынаходцам.

(Па матар'ялах НК РСІ).

У друку часам адзначаюць, што вынаходцы не атрымліваюць патрэбнай дапамогі з прычыны скептычных адносін да іх з боку адміністрацыі прадпрыёмстваў. Аднак, бывае, што дапамога ня робіцца за адсутнасьцю спэцыяльных на распрацоўку вынаходак сродкаў. Дапасаваць вынаходку на сваіх прадпрыёмствах і заахвоціць вынаходца можа кожнае прадпрыёмства, але траціць грошы бяз упэўненасьці ў посьпеху нельга.

Напрыклад, Палеесу ўдалося вынайсьці самананакладку да друкарскай машыны, якая каштуе пры выпісцы з-за мяжы каля 2000 р. Бюро Вынаходзтва пры ВСНГ, азнаёміўшыся з эскізам і апісаньнем самананакладкі, прызнала, што ідэя заслугоўвае ўвагі, але канструкцыйна не распрацована, што па эскізу цяжка меркаваць, ці будзе яна прыгодна для работы, і што для высьвятленьня яе практычнасьці трэба зрабіць модэль і выпрабаваць у рабоце пры машыне. Ня маючы на гэта сродкаў, бюро папрасіла пэўную ўстанову дапамагчы ў зрыхтаваньні рысункаў, а БДВ зрабіць модэль. Рысункі былі зроблены і пасланы ў Цэнтр. Кам. Вынаходзтва, адкуль т. Палеес атрымаў абароннае пасьведчаньне на сваю вынаходку. Такім чынам, Бюро ўсё, што ад яго вымагалася, зрабіла. Што-ж датычыцца Белдзяржвыдавецтва, дык яно хацела зрабіць модэль у сваіх майстэрнях, але гэта не ўдалося за адсутнасьцю рабочых рысункаў. Траціць-жа грошы на распрацоўку вынаходкі бяз упэўненасьці ў яе мэтазгоднасьці, БДВ не палічыла магчымым. Зараз БДВ згодна адпусьціць на зрыхтаваньне модэлі 100 р., але т. Палеес, як відаць з яго слоў, хоча скарыстаць патэнт іншым спосабам і ад паказанай дапамогі адмаўляецца.

Налівайка.

# Перад тыражом дзяржаўнай пазыкі 1926 г.

## Шансы на выйгрыш па пазыцы 1926 г.

Па выйгрышнай пазыцы 1926 г. дзяржава выплаціць трымацелям даход у разьмеры 12.780 тыс. руб. З гэтай сумы 11.580 тыс. руб. прыпадае выключна на выйгрышы і 1.200 тыс. руб. на розьніцу па курсу, бо выпускная цана аблігацый 96 руб. за 100 руб. намінальных (300.000 аблігацый па 4 рублі). Усіх тыражоў выйгрышаў было вызначана 20, лічачы па 4 тыражы ў год у працягу пяці гадоў. Такім чынам, на кожны тыраж прыпадае выйгрышаў на 579 тыс. руб (11.580 тыс. руб, : 20). У кожным тыражы выйгрывае 1.200 аблігацый і, апроч таго, пагашаецца вялікая колькасьць аблігацый (ад 7800 аблігацый у першых тыражох і да 21.800 аблігацый апошніх) па намінале.

Дзякуючы гэтаму, у першым тыражы ў сярэднім на 250 аблігацый прыпадае адзін выйгрыш, а зараз пры 5 тыражы, калі 36.000 аблігацый дзяржавай ўжо выкуплена, адзін выйгрыш прыпадае ўжо толькі на 220 аблігацый. У 10-м тыражы адзін выйгрыш будзе прыпадаць на 171 аблігацыю, у 15 тыражы—адзін выйгрыш на 106 аблігацый і, урэшце, у 20 апошнім тыражы—адзін выйгрыш будзе толькі на 19 аблігацый.

Апроч таго, ня трэба забываць, што ў сувязі са значным павялічэньнем шансаў на выйгрыш курс аблігацый увесь час узрастае.

Прымаючы пад увагу, што ўрад сёлета на пазыцы 1926 г. увёў страхоўку аблігацый ад выхаду іх у тыраж, можна, бясспрэчна, лічыць гэтую пазыку найбольш выгаднай.

## Тыражы і масы.

(Гутарка з упаўнаважаным НКФ СССР т. Даброцінымь).

Тыражы пазык царскай Расеі звычайна праводзіліся пры ўдзеле вузкага кола «высокопоставленных» асоб, а ў тыражныя камісіі ўваходзілі выключна «сиятельные» чыноўнікі. Рабочая кляса і сялянства на тыражох адсутнічалі, чаму і не ўяўлялі сабе, як гэтыя тыражы вытвараюцца.

Тыражы савецкіх пазык, наадварот, праводзяцца ў абставінах самай шырокай грамадзкасьці. Тыражная камісія складаецца з прадстаўнікоў грамадзкіх арганізацый, фабрык і заводаў. Рабочы тут ня толькі глядач, але і фактычны ўдзельнік; у час тыражу ён ня толькі знаёміцца падрабязна з тэхнікай, але і атрымоўвае самыя падрабязныя адказы на ўсе пытаньні па дзяржаўным крэдыце.

Задоўга да тыражу Наркамфін прымае ўсе меры да азнаямленьня працоўных мас аб дні тыражу, тэхніцы, асаблівасьцях тыражуемай пазыкі ва ўсіх яе дэталях. Шырока скарыстоўваюцца газэты, лістоўкі, плякаты, кіно, радыё і інш. Дзякуючы гэтаму, нашы савецкія тыражы наведваюць дзесяткі і сотні тысяч працоўных. Апрача таго, тыражы адбываюцца не ў адным месцы, а ў розных, і ня толькі ў гарадох, а і ў вёсках, тады, як у царскай Расеі яны наладжваліся толькі ў Пецярбургу.

Гэткае прыбліжэньне тыражоў да мас не выпадковае. Яно выцякае з самае прыроды савецкіх пазык. Наш крэдыт базуецца, галоўным чынам, на дробных зьберажэньнях працоўных мас гораду і вёскі. Як-бы бедны мы ні былі, усё-ж у краіне ёсьць вольныя сродкі, якія дзяржава можа скарыстаць і накіраваць на вытворчыя патрэбы.

Царскі ўрад накіроўваў пазычаныя сродкі на мэты, варожыя народу. Мы-ж сабраныя праз пазыкі грошы скарыстоўваем выключна для пашырэньня народнай гаспадаркі, г. зн. на вытворчыя мэты.

Знаходзячыся ў абкружэньні варожымі нашай дзяржаўнай сыстэме буржуазнымі краінамі, мы прымушаны будаваць сваю гаспадарку выключна ўласнымі сіламі. Капіталістычныя краіны ня хочуць даць нам пазыкі, бо ўзмацненьне нашай гаспадаркі ня ў іх інтарэсах. Яны ўсімі сіламі спрабуюць перашкодзіць нашаму разьвіцьцю і адмаўляюць нам у крэдыце. Пацярпеўшы паражэньне на фронце ў часе грамадзянскай вайны, яны спрабуюць падпарадкаваць нас сваёй волі праз фінансавую блёкаду. Супроць гэтых спроб мы вядзём барацьбу ўзмацненьнем нашага ўнутранага крэдыту, уцягваньнем вольных сродкаў працоўных у гаспадарчае будаўніцтва краіны.

Рабочыя масы разумеюць, што, узмацняючы фінансавую магутнасьць сваёй дзяржавы, яны робяць гэта ў сваіх-жа ўласных інтарэсах. Толькі што рэалізаваная 200-мільённая пазыка індустрыялізацыі краіны паказала гэта на справе.

Набліжэньнем тыражоў да мас мы даём зразумець шырокім колам працоўных неабходнасьць усямернага ўзмацненьня фінансавай магутнасьці саюзу рабочых і сялян для далейшага разьвіцьця нашай сельскай гаспадаркі і нашай прамысловасьці, якія маюць патрэбу ў далейшым прытоку грашовых сродкаў.

## Сталая падрыхтоўка дасьць лепшыя вынікі дапрызпадрыхтоўкі.

У канцы лістапада кампалітсклад тэрытарыяльных часьцей выяжджае на раён дзеля правядзеньня дапрызыўнай падрыхтоўкі і адначасна дзеля работы сярод пераменнага складу і насельніцтва.

Тэрытарыяльныя працаўнікі, якія маюць ужо вопыт у гэтай рабоце, павінны падзяліцца ім з моладзьдзю, якая прыбыла толькі са школьнай лаўкі. Што мы мелі ў мінулыя гады?

Папершае, што папаўшы ў вёску пасьля гораду, дзе мала культурных установаў, больш слабыя натуры паддаюцца дробна-буржуазнаму ўплыву і пачынаюць падвыпіваць; падругое, у рабоце сярод пераменнага складу ня было яснага разуменьня. Мы займаліся агульнай агітацыяй, а не давалі практычных указаньняў, ня вучылі пераменьнікаў-актывістаў, як ім працаваць бяз нашага непасрэднага кіраўніцтва.

Перад выездам на раён кампалітсклад тэрытарыяльных часьцей і павінен сканцэнтраваць думку на гэтых пытаньнях, каб не дапусьціць памылак і ў гэтым годзе. Калі ў нас праходзіць перыяд абучэньня навабранцаў альбо пераменны склад праходзіць лягерны збор, дык мы сотнямі вылучаем актывістых па рабоце паміж зборамі, тысячамі прымаем у грамадзкія арганізацыі новых членаў, затрачваем энэргію на іх апрацоўку ў часьцях, а як толькі разьедуцца, дык эфэкт ад нашай працы вельмі мізэрны. Чым гэта тлумачыцца? Памойму, двума прычынамі: 1) што мясцовыя партыйныя і савецкія арганізацыі яшчэ цалкам ня зжылі таго, што вайсковая праца—праца вайсковых працаўнікоў; 2) што мы пасьля выезду на раён ня вучым гэтых актывістаў практычна працаваць, не падштурхваем іх і не інструктуем на сходах пераменнага складу. Да вырашэньня гэтых пытаньняў мы павінны будзем і прыступіць у гэтым годзе.

Як дапрызпадрыхтоўка, так і праца сярод пераменнага складу і насельніцтва пройдзе добра тады, калі будзе сталая падрыхтоўка з боку вайсковых часьцей і партыйных, савецкіх і прафэсыянальных арганізацый.

Вайскор.

## Квартэт імя Глазунова.

Заля клюбу сав. і гандл. служ. 22 лістапада 1927 г.

Зусім у іншым выглядзе, чымся ў мінулым (1926-м) годзе, зьявіўся цяпер перад менскай публікай квартэт імя Глазунова. І з боку зьместу праграмы, і з боку выкананьня яе—гэта быў сапраўды мастацкі канцэрт, які мог задаволіць у поўнай меры самага строгага музыку. Ня было цяпер (як у мінулым годзе) вырываньня з квартэтаў паасобных часьцін, а былі выкананы цалкам два квартэты: 1) Танеева b—moll і 2) Чайкоўскага es—moll (ор. 30). Нават пасьля сканчэньня праграмы артысты на bis выканалі ня часткі якіх-небудзь квартэтаў, а дзьве самастойныя п'ескі ў квартэтнай аранжыроўцы (Moment musical Шубэрта і Мэнуэт Бокэрыні).

Самая пастаноўка ў праграме такіх тэхнічна-дасканалых, закончаных і надзвычайна складаных рэчаў, як памянёныя квартэты Танеева і Чайкоўскага, сьведчыць аб тым, што квартэт Глазунова ёсьць сапраўды выдатны сур'ёзны музычны калектыў, які задаўся мэтай культываваць гэты від камернае музыкі ў яе найвышэйшых праявах.

Як кампазытар, Танееў ёсьць прадаўжальнік запаветаў эпохі музычнага клясыцызму, і ў першую чаргу—вялікага Бэтговэна.

Аграмадныя тэарэтычныя веды і нязвычайнае тэхнічнае майстэрства злучаюцца ў яго з шчырасьцю пачуцьця і беспасрэднасьцю натхненьня. Свабода галасавядзеньня, нязвычайна багатая контрапунктыка, багацьце і адначасна яснасьць гарманізацыі, прыгожасьць мэлёдыкі, цікавая і майстэрская інструментоўка,—усе гэтыя рысы ставяць камерныя творы Танеева вельмі высака ў шэрагу твораў гэтага парадку.

І квартэт Глазунова здолеў у сваім выкананьні паказаць усе гэтыя дадатныя бакі квартэту Танеева. Ён гучэў у іх надзвычайна ясна і пры ўсёй сваёй складанасьці проста. Чатыры артысты сапраўды зьліліся ў адну музычную індывідуальнасьць і захапілі слухачоў глыбінёю выкананьня, тонкасьцю нюансіроўкі, агульным характарам музыкі, якую ня хочацца аналізаваць, а хочацца толькі слухаць і адчуваць. Асабліва глыбока і нават трагічна прагучэла 2-я частка квартэту, Largo.

Квартэт Чайкоўскага es—moll, трэці ў шэрагу яго квартэтаў, у мастацкім выкананьні заўсёды робіць на слухачоў проста непазбыўнае ўражаньне. Прысьвечаны памяці вялікага артыста—скрыпача Ляўба (прафэсара Маскоўскае Кансэрваторыі), ён прасякнут пахмурым калёрытам і толькі фінал яго, вясёлы і бадзёры, неяк не пасуе з папярэднімі трыма часткамі. І цяжка зразумець, чаму пасьля 3-не часткі, Andante funebre e doleroso (павольна, з настроем хаўтураў і журбы) аўтар паставіў гэткі фінал. Сапраўды, мала дасьледваная галіна—псыхалёгія творчасьці.

Увесь квартэт Чайкоўскага праведзен быў з непараўнаным майстэрствам і глыбінёю перадачы зьместу. У памянёную вышэй 3-ю частку, Andante funebre e doloroso, з яе трагічнымі рэчытатывамі 2-ой скрыпкі, якія нагадваюць чытаньне над трунам нябожчыка, артысты здолелі ўкласьці ўвесь глыбокі сум і журбу кампазытара аб сьмерці артыстага-прыяцеля.

Калі ў мінулым годзе яшчэ можна было параўноўваць паміж сабой паасобных удзельнікаў квартэту Глазунова, гаварыць аб тым, хто з іх лепшы і хто горшы, дык цяпер рабіць гэтага нельга, бо цяпер паасобных артыстых няма, а ёсьць цэльная непадзельная адзінка—квартэт Глазунова. Цяпер гэта ўжо ня проста добры квартэт, а квартэт, які набліжаецца да квартэту эўрапейскага маштабу. Квартэт відочна працуе. Пажадаем яму далейшага росту і посьпехаў.

Ю. Дрэйзін.

## СУД.

### ЯК МАТРОСАЎ ПАДВЁЎ БАСЕНКА.

Матросаў—дапрызыўнік. Басенка—былы загадчык вайсковага стала Гарадоцкага РВК у Віцебшчыне.

Матросаў павінен быў адбываць дапрызыўную падрыхтоўку ў лютым-сакавіку 1927 году, але не адбываў яе, думаючы, што як-небудзь яно абыдзецца.

Калі аднагодкі Матросава скончылі дапрызыўную падрыхтоўку, ён прышоў да Базыля Басенка і кажа:

— Слухай, Базыль, як гэта зрабіць, каб разам з тымі, што вучыліся, трымаць экзамен і мне?

— Гм-м,—прамычэў Басенка і пачасаў сабе патыліцу.. Зрабіць то можна..

— Ну, а як гэта зрабіць?

— Прыдзі заўтра.

Матросаў прышоў назаўтра

— Ну, як?

— Ды так... Што, ты ня ведаеш, як? Не падмажаш—не паедзеш...

— Гэта можна, толькі скажы, як і дзе „падмазаць", бо я ня ведаю, дзе „скрыпіць".

— Вось што: дай чырвончык, а я ўжо буду ведаць, што і куды. Бачыш, начальнік прызыўнога пункту інакш і гаварыць ня хоча.

Матросаў даў чырвонец, запісаўшы перад гэтым нумары трохрублёвак і пашоў з РВК памалу дахаты. Ідучы ён думаў.

— Ці-ж можа быць, каб начальнік пункту за хабара дапускаў да экзамену дапрызыўніка, які не праходзіў падрыхтоўкі? Не, гэтага быць ня можа. Сам, сьцерва, узяў чырвонец, ня іначай.

Матросаў пашоў і заявіў міліцыі аб тым, што здарылася.

На другі дзень міліцыя знайшла ўсе трохрублёўкі ў Басенка і справу накіравала ў суд.

Віцебскі Акруговы Суд прызнаў Басенка вінаватым на 2 часьці 114 арт. Крым. Кодэксу і прыгаварыў на 3 гады зьняволеньня.

Вярхоўны суд перакваліфікаваў злачынства на 1 часьці 114 арт. Крым. Кодэксу і зьменшыў кару да 1 году. Дастасаваўшы да асуджанага амністыю 10-хгодзьдзя Кастрычнікавай рэвалюцыі, суд Басенка з-пад варты вызваліў.

С. Азерскі.

## СУДОВАЯ ХРОНІКА.

### АНАНІМНАЯ ЗАПІСКА.

Агафон Місько, 22 год, паступіў да хутаранкі Марыі Рэвуцкай (каля Менску) у якасьці работніка з платай па 10 руб. у месяц. Праз некаторы час Місько запатрабаваў павялічэньня платы да 15 руб., але Рэвуцкая ў гэтым адмовіла, кажучы, што ён можа далей у яе не працаваць. Зьбіраючыся адыйсьці з працы, Місько рашыў раздабыць грошай; з гэтай мэтай ён напісаў на імя Рэвуцкай ананімную запіску: „Прапануецца вам праз 5 дзён, калі хочаце жыць і каб цэлыя былі вашы будынкі і сям'я, прыгатаваць і пакласьці ў варотах на лужку 50 руб., закрыўшы іх пяском».

Рэвуцкая не спалохалася і не паказала перад работнікам нават віду, што баіцца падпалу, і грошай, зразумела, не палажыла. У ноч на 8 чэрвеня г. г. Місько, помсьцячыся, пашоў у хлеў нібыта даваць корм скаціне і падпаліў будынкі Рэвуцкай. Прышоўшы да гаспадыні, Місько сказаў, што бачыў нейкага чалавека, які ўцякаў ад будынкаў з цыгаркай. Хутка агонь ахапіў хату і хлеў, якія і згарэлі са ўсёй маемасьцю; страты—2000 р

Экспэртыза ўстанавіла, што ананімную запіску напісаў Місько, які быў затрыман.

Менскі акруговы суд прыгаварыў Агафона Місько на 2 з паловай гады зьняволеньня з суровым адмежаваньнем.

# Хроніка.

## У Менск прыяжджае Чэха-Славацкая дэлегацыя рабочай моладзі.

Заўтра раніцой хуткім цягнікам прыяжджае ў Менск чэха-славацкая дэлегацыя рабочай моладзі. [illegible]

## У БССР прадана 10458 білетаў 2-й латарэі ОСО-Авіяхіму.

На 15 лістапада у БССР прадана было 10458 білетаў 2-ой латарэі ОСО-Авіяхіму.

## 2.660 тысяч рублёў на вытворчыя працэсы сел. гас.

[illegible]

## Рост асыгнаваньняў на кватэрнае будаўніцтва.

У 1926 годзе на кватэрнае будаўніцтва было затрачана 10700 тысяч рублёў. [illegible]

## Пашырэньне вытворчай с.-гаспадарчай кааперацыі.

За апошнія два гады назіраецца буйны рост вытворчай сельска-гаспадарчай кааперацыі. Так, у 1926 г. машынных таварыстваў было 24, а зараз—51, насеннаводных было 11, зараз—22, таварыстваў па жывёлагадоўлі было 4, цяпер—18, кантрольных—1, зараз—12. У 1927-28 г. бярэцца курс на яшчэ большае пашырэньне іх. Лік машынных т-ваў мае быць даведзен да 100.

## Арганізацыя лясного парку.

Менская Камунальная Ўправа арганізуе каля вур. Антонава лясны парк у 150 гэкт. сасновага лесу. Парк знаходзіцца на высокім, сухім месцы. Мінулым летам ужо пачаліся работы па прывядзеньні ў парадак лесу, вызначанага пад парк.

Пры пабудоўцы трамваю да парку будзе праведзена трамвайная лінія.

## Земляўпарадкаваньне паселішчаў гарадзкой мяжы.

У склад гарадзкой мяжы Менску ўваходзіць 13931 гэкт. зямлі, з якой новая гарадзкая мяжа займае 10236 гэкт, а старая—3695 гэкт. У склад гарадзкой мяжы ўваходзяць 2 сельсаветы: Азярышчанскі і Петрашоўскі. Зараз праводзіцца земляўпарадкаваньне некаторых паселішчаў гарадзкой мяжы. На Камароўцы скончана земляўпарадкаваньне яўрэйскага пасёлку на 168 гэкт., дзе арганізавана 31 гаспадарка. Пачата земляўпарадкаваньне в. в. Малая-Сьляпянка, Пятроўшчына і Лошыца. Для данадзяленьня малазямельных і беззямельных гаспадароў гэтых вёсак выкарыстана зямля былых с.-г. арцеляў „Прабуджэньне" і «Чырвоны чыгуначнік».

## Новыя экспанаты ў Музэі Рэвалюцыі.

Музэй Рэвалюцыі нядаўна атрымаў цэлы шэраг новых рэчаў гістарычнай каштоўнасьці, а ўласна: 2 томы апісаньня францускай рэвалюцыі на нямецкай мове, выданыя ў 1815-1818 г. г., сэрыю карыкатур на Напалеона III з часоў Парыскай Камуны, кнігу „Парыская Камуна" ў ілюстрацыях, кнігу Прудона „Сацыяльная рэвалюцыя" 1852 г., кампляекты газэт „Молот", „Буревестник", „Звезда" і інш., якія выходзілі ў Менску ў 1917 г.

## Пазыка індустрыялізацыі рэалізавана поўнасьцю.

[illegible]

## Калектыўнае будаўніцтва.

[illegible]

## Больш увагі грамадзкаму харчаваньню.

[illegible] на 5 проц. арганізаваных у прафсаюзы рабочых і служачых. З гэтага відаць, што грамадзкае харчаваньне ў Менску пастаўлена нездавальняюча.

Павялічэньне колькасьці сталовак у апошнія гады не заўважваецца, і ёсьць пэўныя прычыны гэтага, а ўласна: прыбыткі ад сталовак і буфэтаў МЦРК за апошнія 10 месяцаў складаюць 738.874 руб. 47 кап., а выдаткі за той-жа час—771.942 р. 17 к., г. з., МЦРК кожны месяц дакладае 3.306 р. 74 кап.

Дэфіцытнасьць грамадзкіх сталовак тлумачыцца многімі прычынамі і ў першую чаргу рознымі буйнымі накладнымі выдаткамі, на што трэба зьвярнуць увагу і аздаравіць балянс сталовак якнайхутчэй.

Адначасова з гэтым неабходна падбаць аб дапамозе грамадзкаму харчаваньню доўгатэрміновымі крэдытамі, бо без зваротных сродкаў у гэтай справе немагчыма зрабіць што-небудзь капітальнае. Палепшыць і грунтоўна палепшыць грамадзкае харчаваньне даўно настаў час.

## У ПРЭЗЫДЫУМЕ МЕНСКАГА АКРВЫКАНКОМУ.

### Абсталяваньне Чэрвенскай электрастанцыі.

Прэзыдыум Менскага АВК асыгнаваў са сродкаў прамысловага фонду 6.000 руб. на ўстаноўку ў Чэрвенскай элекрастанцыі машыны і катла.

### Перавыбары нарсудзьдзяў.

На Менскай акрузе распачаліся перавыбары нарсудзьдзяў. Прэзыдыум АВК ужо зацьвердзіў новых нарсудзьдзяў па 4-х судовых вучастках акругі.

## Канцэрты В. Я. Віктарава.

У сьнежні ў Менску адбудуцца канцэрты тэнара, прэм'ера Маскоўскага Бальшога Акадэмічнага Тэатру Віктара Якубавіча Віктарава.

4-га сьнежня канцэрт В. Віктарава адбудзецца ў г. Магілеве ў тэатры імя Ігнадоўскага.

## Рост «Беларускага Ларка».

„Беларускі Ларок" за тры гады свайго існаваньня значна вырас і ўзмацніўся. Зараз „Беларускі Ларок" налічвае 35 крам. Штомесячны зварот „Бел. Ларка" дасягае у сярэднім 200.000 руб.

## Тавары для пайшчыкаў.

Менскі Цэрабкоп на днях атрымаў наступныя тавары: вагон кандалакскіх селядцоў, 2 вагоны пшана і 4 вагоны крымскіх фруктаў.

# Апавяшчэньні.

Сёньня а 7 гадзіне ўвечары ў залі Інбелкульту адбудзецца чарговы сход Менскай філіі „Маладняк". У парадку дню—даклад А. Дудара: „Аб часопісі «Маладняк» і арганізацыйныя пытаньні.

Прысутнасьць членаў філіі абавязкова.

### ДОМ АСЬВЕТЫ.

У суботу, 26 лістапада, роўна а 7-й гадз. увечары адбудзецца нарада членаў бюро ячэек ОСО-Авіяхіму саюзу Працасьветы.

Яўка ўсіх членаў бюро ячэек і аднаго з членаў культкамісіі групкомаў, мясцкомаў і прафкомаў—абавязковая.

— У нядзелю, 27 лістапада, роўна а 10 гадзіне раніцы ў Доме Асьветы адбудзецца СХОД УСІХ ЛІКВІДАТАРАЎ І КІРАЎНІКОЎ ШКОЛ МАЛАПІСЬМЕННЫХ ГОР. МЕНСКУ.

НА ПАРАДКУ ДНЮ—даклад „МЭТАДЫ ПРАЦЫ НА ЛІКПУНКТАХ І Ў ШКОЛАХ МАЛАПІСЬМЕННЫХ».

Яўка ўсіх ліквідатараў няпісьменнасьці, кіраўнікоў школ малапісьменных і груп індывідуальнага навучаньня абавязковая.

### Пэдгабінэт.

Сёньня, 25-XI, а 7 гадзіне ўвечары ў Пэдгабінэце адбудзецца сход фізыка-матэматычнага гуртка.

ПАРАДАК ДНЮ:

Даклад тав. Круталевіча на тэму: „Прынцып Кавальеры ў геомэтрыі".

Адказны рэдактар М. КУДЗЕЛЬКА


ПРАДАЕЦЦА ЗРЫЎ-ПАПЕРА І СТАРЫЯ ГАЗЭТЫ.

ДАВЕДАЦЦА Ў КАНТОРЫ ГАЗ. «САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ» (РОГ ВУЛІЦ — КАРЛА МАРКСА І ЛЕНІНСКАЙ). —

Менскі акруговы інспэктар гандлю даводзіць да ўсеагульнага ведама, што ім на падставе палажэньня аб гандлёвай рэгістрацыі 19 лістапада ўнесена ў кнігу „Е" 3-га разьдзелу гандлёвага рээстру СССР па Менскай акрузе пад № 21

ЗАХОДНЯЕ АДДЗЯЛЕНЬНЕ

“СЕВКАВТОРГА“

Закупка і рэалізацыя розных тавараў оптам.

Месцазнаходжаньне: Менск, Савецкая вул., № 38.

Менскі акруговы інспэктар гандлю ДАНІШЭЎСКІ.

КІНО.

| | |
|---|---|
| КІНО-ТЭАТР «КУЛЬТУРА» | „ШАКАЛЫ РАВАТА". Драма ў 9 частках. |
| КІНО „ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА". | З аўторка, 22 лістапада. СУСЬВЕТНАЯ ФІЛЬМА „ЧЕЛОВЕК и ЛИВРЕЯ". („Последний человек")—у 6-х частках. У гал. ролі—кіно-сатырык ЭМІЛЬ ЯНІНГС. |
| КІНО „ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ". | Новая мастацкая фільма „А Н Я". Драма ў 6 частках. У гал. ролі—Н. РАГОЖЫН. |
| КІНО «ПРАЛЕТАРЫ». | З аўторака, 22 лістапада. „СКАРАМУШ". Мастацкая фільма з франц. рэвалюцыі. |

— Сяброўскі білет № 281-252., выд. саюзам хімікаў, 2) кніжка дапрызыўніка № 273, выд. Барысаўскім Ваенкаматам 3) камсамольскі білет № 48102, выд. Барысаўск, акружкомам ЛКСМБ на імя Галдовіча Л. І.

— Каапэрацыйн. кніжка № 1885 Блюмкін Ю. Г., выд. Барысаўск. ЦРК.

— Камсамольскі білет № 33008 Піскліціна В. А., выдан. Барысаўск., акружкомам ЛКСМБ.

— Лекавая кніжка Маркель Л. А., выд. Барысаўск. Страхкас.

— Пашпарт Чэчоткі Е. Я., выд. Менакрміліц., кв. № 98.

— Каапэрац. кніжка Блеймана З. Я., выд. МЦРК, кв. № 99.

— Каапэрац. кніжка Гершовіча І. Б., выд. МЦРК, кв. № 100.

— Білет аб звальненьні Сачука Н. В., выд. Менакрваенкамат, кв. 101.

— Чырвонаарм. кніжка Пятровіча Е. А., выд. 6-м стр. палком, кв. № 102.

ВЫДАВЕЦТВА ДЗЯРЖПЛЯНУ БССР

*Менск, Пляц Волі, № 5, тэл, 2-84.*

Вышла з друку і паступіла ў продаж ва ўсе кнігарні Белдзяржвыдавецтва новая кніга:

„Матар'ялы да пяцігадовага пэрспэктыўнага пляну народнае гаспадаркі БССР",

430 стар.—Ц. 1 р. 50 к.

Падпішчыкам часопісі „САВЕЦКАЕ БУДАЎНІЦТВА" на 1928 год, пры ўнясеньні да 15-га студзеня 1928 г. гадавой падпіснай платы, «Матар'ялы да пяцігадовага пляну» будуць высланы з 1-м нумарам часопісі ў якасьці дармовага дадатку.

УМОВЫ ПАДПІСКІ на часопісь «САВЕЦКАЕ БУДАЎНІЦТВА»: на 1 год—10 руб., на паўгода—5 руб. 50 кап., на 3 м-цы—3 руб.

Раённым арганізацыям, нізавым савецкім і культурным працаўнікам і студэнтам установлена СКІДКА.

Могилевское Общество Взаимного Кредита.

Могилев на Днепре, Кооперативный переулок, д. № 8.

Общество открыло свои действия 16 марта 1925 года. Капитал обеспечения 601 членав 341.450 руб.

АКТИВ. БАЛАНС НА 1 ОКТЯБРЯ 1927 г. ПАССИВ.

| №№ | Наименование счетов. | Руб. | К. | №№ | Наименование счетов. | Руб. | К. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| I | Касса, текущие счета . | 22756 | -- | I | Оборотный капитал . | 34145 | 00 |
| II | Ценности . . . . | 1379 | 03 | II | Прочие капиталы и фонды . . . . | 16590 | 31 |
| III | Учет и спец. тек. счета под векселя . . . | 175189 | 24 | III | Переучет и перезалог | 1334 | 80 |
| VI | Товаро-ссудн. операции | 7226 | 52 | VI | Вклады и тек. счета . | 179752 | 77 |
| V | Корреспонденты . . | 37924 | 45 | V | Корреспонденты . . | 10239 | 28 |
| VI | Расчетные счета . . | 1016 | 13 | VI | Расчетные счета . . | 949 | 60 |
| VII | Имущество . . . . | 2880 | 00 | VII | Разные кредиторы . . | 1795 | 91 |
| VIII | Протестованные векселя, обеспеч. недвиж. имущ. . . . . | 1731 | 65 | VIII | Доходы будущего года | 2556 | 96 |
| | | | | IX | % подлежащие уплате | 1849 | 24 |
| IX | Расходы будущих лет | 1565 | 59 | X | Счет прибыли и убытков *) . . . . . | 2454 | 74 |
| | Баланс . . | 251668 | 61 | | Баланс . . | 251668 | 61 |
| | | | | | *) Кроме того, отчислено в отчетном году в страх. капитал . . | 5646 | 26 |

Председатель правления А. Б. ЛИВШИЦ.

Гл. бухгалтер Р. К. БИТНЕР.

Члены правления ( С. А. ГЕНЬКИН. ( Г. И. ШКЕЛЬ.


Гал ўлітбел № 2468.

1 Дзяржаўная друкарня.